

# ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

## III обикновено Народно Събрание.

(Втора сесия.)

### XX. ЗАСЪДАНИЕ, ВТОРНИКЪ 22 НОЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 2 часа послѣ пладнѣ, подѣ председателството на г-на Д. Грекова.)

**Председателъ:** Ще се чете списъка на г-да депутатитѣ

**Секретаръ Шивачовъ (чете):** Отъ 53 души представители присѣствуватъ 45, отсъствуватъ 8, а именно: Илия Щербановъ, Филипъ Мариновъ, М-ръ Начовичъ, Костаки Анковъ, Атанасъ Минчовъ, Митроп. Симеонъ, Маню Стояновъ и Сукнаровъ.

**Председателъ:** Тѣй като болшинството присѣствува, обявявамъ засѣданието за открито. Ще се чете протокола отъ миналото засѣдание.

**Секр. Шивачовъ (чете го):**

**Председателъ:** Има ли нѣкой да направи забѣлжка върху прочетения протоколъ? (Нѣма). Тѣй като точността на протокола отъ миналото засѣдание не се оспорва, обявявамъ го за окончателенъ. Г-да, на дневенъ редъ имаме закона за пожаритѣ.

**Докладчикъ Шивачовъ:** Понеже заглавието на законопроекта се прие, ще прочета само първий членъ. При това считамъ за длъжностъ да прибавя, че първий членъ е раздѣленъ на двѣ, ще станатъ сега 9 члена. (Чете първий членъ. — Виждъ миналий протоколъ).

**Д. Попповъ:** Ние знаемъ, че този законъ се е практикувалъ отъ турското правителство. Когато ставаше пожаръ, правителството тогава даваше заповѣдъ на съсѣдитѣ, тамъ каквото му е изгорѣло да го обезщетатъ и да не оставатъ безъ храна добитѣка му. За това, ако искаме да практику-

ваме, както бѣше въ турско врѣме, тогава да се ограничимъ за сѣното и плѣвницитѣ, а не и за хамбаритѣ и кжщитѣ. За това да се ограничимъ за сега само въ едната частъ.

**Шивачовъ:** Самъ г-нъ Попповъ, знае, че именно въ неговото село е обичай, щото селенитѣ до самата си кжща иматъ хамбаритѣ и своята храна; за това какъ може г-нъ Попповъ да предполага, да се отдѣли сѣното отъ сламата или хамбаритѣ и т. н. За това доводитѣ на г-на Поппова неможѣтъ да иматъ никакво значение; да се приеме това, което е приела комисията. (Гласове: Не!)

**Списаревски:** Азъ щѣхъ да кажа това, което каза г-нъ Шивачовъ, че не съмъ съгласенъ съ г-на Поппова, да се отдѣлятъ хамбаритѣ; защото тогава ще бждатъ обезпечени само сѣното и сламата безъ хамбаритѣ.

**Г. Геровъ:** Азъ ще отговоря на г-на Поппова, че ако това, което каза, се земе въ внимание, то ще каже че, ако на единъ човѣкъ изгорятъ воловетѣ, защо му е плѣвата? Плѣвата трѣбва именно за воловетѣ. За това трѣбва да се обезщети този човѣкъ, ако изгоратъ воловетѣ, да му се купятъ и воловетѣ и плѣвата; ако изгори житото, и за него трѣбва да се възнагради. Затова члена, както каза г-нъ Шивачовъ, да се приеме и да не продължаваме по-нататѣкъ.

**Анневъ:** Тази заранъ стана едно частно засѣдание, въ което се доде до едно съглашение между г-да депутатитѣ. За това, моля г-на докладчика да даде разяснение, въ какво се състои това съглашение и какво измѣнение стана.

Попповъ : Азъ мисля, че г-нъ Шивачовъ злѣ е разбралъ. Хамбара никога не е при кѣщата на селенина, а винаги се намира поне 300 раскрачи на далечъ отъ кѣщата му, и плѣвниците винаги се намиратъ отъ страна на кѣщата.

Дуковъ : Азъ не знамъ, г-нъ Попповъ защо пита г-на Шивачова да му отговори, да каже, дѣ стоятъ хамбаритѣ, предъ кѣщата ли, или не, когато г-нъ Шивачовъ тѣзи работи ги не разбира. Да видимъ да ли може да се практикува това, или не. Минжлий день разисквахме и видѣхме, че това е нѣщо непрактично. Практикувало се наистина, но е непригодно. Това не може се предвиди въ закона. Най-сетнѣ рѣшихме, да се отложи тѣзи 2 дена, да дойдемъ до едно споразумѣние, и тѣзи сутрина, наистина имаше едно частно засѣдание на г-да представителитѣ и се съгласихме. Тукъ бѣше прението, да ли само за селени-земледѣлци или и за граждани-земледѣлци. Най-сетнѣ, додохме до това съгласие, да остане само за селенитѣ. Едни казваха, да се осигурятъ само плѣвниците и копитѣ въ селата. Ние зехме едно нѣщо предъ видъ, именно това, че ако захванемъ да плащаме за хамбаритѣ, може да има частни жита и частни търговци да допѣлнатъ хамбаритѣ съ друго жито и послѣ да искатъ да имъ се плаща всичко това. Имаше мнѣния да влѣзатъ и чифлицитѣ, но сетнѣ се съгласихме, да не влизатъ чифлицитѣ въ този законъ. Има малки села отъ 15—20 кѣщи и тамъ се намиратъ чифлици и ако се заплаща за такива чифлици, то села отъ 15—20 кѣщи, трѣба много години, до дѣ исплатятъ нѣкой изгорѣлъ имотъ, защото пожари могатъ да ставатъ и отъ слугитѣ, които се намиратъ тамъ, може да стане пожаръ и отъ таквозъ, каквото не се предвижда тукъ, и повече може би, отъ такива да се причини пожара, които нѣматъ притѣжание. Ние бѣхме съгласни, приврѣменно да се заплаща за сѣното и за плѣвниците, и да се добавя на този пострадавши онова, което е изгубено. Ние се съгласихме въ частното събрание по този въпросъ и моля г-на Шивачова, това да формулира.

Шивачовъ : Ако се обърне по сериозно внимание на думитѣ на г-на Дукова, ще се забѣлѣжи, че той имаше голѣмо противорѣчие въ тѣхъ. Самъ г-нъ Дуковъ не може да искаже, какво е рѣшило частното събрание, и азъ видѣхъ, че имаше въ това събрание толкозъ много мнѣния, колкото и хора бѣхъ; слѣдователно, какво заключение може да се направи отъ таково едно засѣдание? Азъ поддържамъ мнѣнието, което комисията си е съставила. Желателно е преди всичко, мнѣнието всѣки единъ да си искаже, и г-нъ Дуковъ, ако има противно мнѣние, той може да го форму-

лира и тогава зависи отъ Нар. Събрание, да ли према мнѣнието на комисията или друго нѣкое мнѣние.

Батановски : Тази сутринъ имаше засѣдание и всички додохме до едно споразумѣние, защо сега пакъ има несъгласие? Азъ поддържамъ, когато на нѣкого изгори свое произведение, тогава трѣбва да му се заплаща; моето мнѣние е за сламата, сѣното и хамбаритѣ.

М. Велевъ : Този законъ, до дѣто не се превиди за всички граждани, не може да бѣде ползъенъ. Всички граждани сѣ на правителството, не може да се дѣлятъ гражданитѣ отъ селенитѣ, не може да се даде гаранция на едного, а на другото не. Г-нъ Дуковъ твърдѣ добръ каза, че може да се случи, щото отъ слугитѣ да се подпали нѣкой чифликъ и тогава онаа община трѣбва да плаща 20 години, за да може да го исплати. Ако трѣбва да се плаща за неговото, трѣбва да се плаща и за моето, а това, което правимъ ние, то не е законно. За това трѣбва да предвидимъ въ закона или за всѣкого или за никого.

Дуковъ : Азъ мисля, че се доде до едно споразумѣние въ този законъ.

Ако бихъ мислилъ, че ще стане второ разискване не бихъ станалъ да говоря. Азъ мисля, че не съмъ си противоречилъ, азъ искажахъ мнѣнието, което стана въ частното събрание, но разбира се, че не е било таково събрание, дѣто е било вотирание: наистина искажа се, да има такъвъ законъ, но така както се представя сега той, нѣма смисълъ на законъ и не може да се приспособи. Най-сетнѣ, като не искамъ да говоря повече по този въпросъ, азъ преставамъ отъ всѣко говорение понататѣкъ и казвамъ, че трѣбва г-нъ Шивачовъ да формулира това, което е рѣшило събранието, защото мисля, че бѣше останало така съ исключение на хамбаритѣ и домоветѣ. Ако г-нъ Шивачовъ отъ това се отказва и претендира да бѣде сжщата редакция, както комисията е намѣрила за добръ, то азъ, като виждамъ, че не можъ да се съгласа, отказвамъ се понататѣкъ да говоря, защото това нѣма смисълъ на законъ, и ако се приеме, не може да има никаква полза отъ него.

Буровъ : Г-да представители, завчера изгубихме цѣль день съ този законопроектъ и тази сутренъ додохме до едно споразумѣние. Казаха нѣкой си хора, че трѣбва и за хамбаритѣ да се постави гаранция; азъ мисля, че отъ плѣвника до хамбара има голѣма разлика, въ хамбара може да има до 500 кила жито и за да се заплати хамбара ще бѣде твърдѣ мѣчно; освѣнъ това, трѣбва да се забѣлѣжи, че въ хамбара може лесно да се прекрати пожара и да се освободи житото. За това, азъ приемамъ да се приеме за сега поне

за сѣното, снопѣто и сламата, колкото за тази година, а за другата година пакъ ще видимъ. (Гласове: съгласни).

**Г. Геровъ:** Г-нъ Марко Велевъ каза, че понеже имали нѣкои отъ г-да представителитѣ чифлици, за това защищавали този законъ. Азъ понеже не зная да има такива представители, за това моля г-на Велева, да ги каже, кои сѣ тѣзи г-да, които иматъ чифлици. Азъ мисля, че не защищаватъ този законъ, защото имали чифлици, а именно за това, защото, ако оставимъ търговскитѣ чифлици да изгарятъ, тогава търговцитѣ ще наченатъ да се отказватъ да купуватъ чифликески земи. Това не се прави съ задня мисль, г-да; ние трѣбва всѣкой, който е земледѣлецъ да го насърчаваме, за да се развива по този начинъ нашето земледѣлие; трѣбва да защищаваме тѣхнитѣ интереси, толкози по-вече, че както едниѣ така и другитѣ даватъ десѣтъкъ; търговцитѣ не работятъ само за себе си, а даватъ и на хазната. За това, ако стоката на търговеца се подпали, а нѣма никой който да му гарантира, да ли е това справедливо? По тази причина, като селскитѣ имущества се защищаватъ, то трѣбва да се гарантиратъ и чифлицитѣ.

**Шивачовъ:** Г-нъ Дуковъ каза, че закона не щѣлъ да има смисль. Всѣкой е свободенъ да предлага каквото иска, и ако г-нъ Дуковъ мисли, че това не е добро, нека той да предложи нѣщо, което има по-вече смисль; той може да предложи измѣнение. Комисията не е предложила нѣщо непогрѣшимо; ако г-нъ Дуковъ намира, че има нѣщо, което не може да се приложи, тогава нека той да предложи нѣщо по-добро. А да се казва само, че нѣмало смисль въ закона, то е само да се каже, че говориме тука. Относително това, гдѣто се казва, да се гарантиратъ само плѣвницитѣ и сѣната, ще попитамъ г-на Дукова, какви доказателства може да представи, че само сламата и плѣвницитѣ сѣ изложени на опасностъ отъ пожаръ? Азъ мисля, че както напр. сѣното, сламата, тѣй сѣщо и кѣшитѣ и другитѣ имущества на селянитѣ сѣ изложени на пожаръ. Какви сѣ мотивитѣ на г-на Дукова за това? Ако трѣбва да осигуряваме, трѣбва и единия и другия да осигуряваме. Какъвъ смисль има да осигуряваме на селянина сѣното и сламата, а не и добитъка? Какъвъ смисль има ако изгори кѣщата и добитъка на селянина, защо ще му е тогава сламата? Ако трѣбва да му осигуриме плѣвника, трѣбва да му осигуриме и всичко друго, и тогава ще има смисль въ закона, а не наопаки. За това, да се приеме члена, както го е приела комисията.

**Дуковъ:** Нѣма да ти отговарямъ.

**Марко Велевъ:** За жалостъ ме нападна г-нъ Г. Геровъ, защото говорихъ, което не е по неговото мнѣние. Азъ го-

ворихъ, защото виждамъ да незапзва гражданетѣ а само селенетѣ. Той трѣбва да запазва и гражданитѣ, защото, азъ самъ бѣхъ очевидецъ, г-да, въ Видинъ изгорѣха на одного милиарди. Послѣ съмъ видѣлъ голѣмъ пожаръ въ Свищовъ, Търново, така сѣщо и въ столицата София имашъ случай да види да изгорятъ милиарди жьлтици. (Смѣхъ.) Този законъ или трѣбва да бжде общо за всичкитѣ граждани или да го нѣма. За това, г-нъ Шивачовъ да си го земе въ джоба и да си го отнесе за себе си, а не за България. Нѣма хатъръ. (Гласове: Съгласни. Смѣхъ.)

**Батановски:** (Гласове: Исчерпано е!) Г-нъ Марко Велевъ това, което говори, че тука билъ такъвъ закона, това не разбирамъ (М. Велевъ: Неразбирашъ!) Но ние дойдохме до едно споразумѣние, че гражданитѣ могатъ да турятъ гаранция на своя имотъ; а единъ селенинъ не може никаква сигуранция да даде. Само азъ не съмъ съгласенъ съ г-на Бурова, който каза, че само за сѣната и плѣвницитѣ да се плаща, защото селенинъ при плѣвната си има и хамбара, и тамъ, гдѣто му е бината, тамъ му е и добитъка. Ние трѣбва за всичко да предвидимъ и плѣвници и сѣно и хамбаре.

**Буровъ:** Азъ не можъ да се съглася съ г-на М. Велева, който иска да подведе този законъ и за градоветѣ. Тамъ може да се произведе една загуба отъ сто хиляди франка. Колкото до това, що каза г-нъ Батановски, че не трѣбва да се отдѣлятъ хамбаретѣ отъ сѣното и плѣвницитѣ, азъ както и всѣки отъ насъ знае, пожари на хамбари ставатъ твърдѣ рѣдко. При това, трѣбва да знаемъ, че единъ хамбаръ когато се запали, той се отървява, и не гори както сламата. Тѣзи работи може да се осигурятъ. За това, предлагамъ, да се положи само на плѣвницитѣ и сѣната; а никакъ не съмъ съгласенъ, да се приеме и за хамбаритѣ.

**Димитръ Поповъ:** Незная, г-нъ Шивачовъ до колко ще познава селата, ако и да е направилъ той този законопроектъ; нъ азъ съмъ живѣлъ до 50 години въ селата и много добръ познавамъ селскитѣ животъ. Азъ зная, че такива случаи въ насъ твърдѣ рѣдко могатъ да бждатъ. Въ насъ се палятъ повече плѣвници, сѣна, а кѣщи ако се запалятъ отъ немарливостъ на хората, това е друго нѣщо. Заради това трѣба да се ограничимъ само за сѣната, купнитѣ и плѣвницитѣ; да се ограничимъ сега само за тѣхъ, и да се практикува закона тѣй за сега, а послѣ ще направиме и за кѣшитѣ.

**Шивачовъ:** Азъ искахъ да отговоря относително чифлицитѣ. Азъ не разбирамъ, какво особено значение отдава г-нъ Марко Велевъ на чифлицитѣ. У насъ чифлици въ плѣ-

ний смисъл на думата има само въ Кюстендилския окръгъ, а на други мѣста чифлицитѣ сж такива: има единъ гражданинъ 30, 40, или 50 дюлюма земя, това не е чифликъ; Той като е купилъ тѣзи земя и плаща емляка, има сжщото право да си зема пагубитѣ както и селянина, защото той е жителъ на селото както и другитѣ. Съ едно само исключение, че гражданина може да бѣде членъ на общината отъ града, дѣто живѣе, а не може да се счита жителъ на онова село, дѣто има имущество. Нѣ г-нъ Марко Велевъ не е виноватъ въ това отношение, нѣ виновати сж онѣзи, които го подбуждатъ въ този въпросъ. Нѣ азъ мисля, че г-да представителитѣ не сж на това мнѣние и не може да се приеме така. Азъ зная единъ примѣръ, а именно въ село Горний-Джбникъ, когато на единъ селянинъ изгорихъ сѣното, сламата, житото и добитѣка. Азъ видѣхъ това нѣщо съ очитѣ си, понеже правихъ слѣдствие по това дѣло; и вѣрвамъ повече онова, което видѣхъ съ очитѣ си, отъ колкото думитѣ на г-на Попповъ, и казвамъ че трѣба да обезщетимъ имуществата отъ пожаръ на гражданитѣ и на селянитѣ. Ако приемемъ закона само за едниѣ а не и за другитѣ, тогава ще каже, че даваме сами право на подпалвачитѣ да палятъ хамбаритѣ и други такива, а не съвършено нищо да не палятъ. Въ заключение ще кажа, че много врѣме изгубихме, и за това моля, да се приема както предлага комисията.

**Г. Геровъ:** Г-нъ Марко Велевъ като противорѣчи въ думитѣ си и като незнае какво иска, незаслужва да му отговоря; и моля г. председателя за да се не губи врѣме, защото стига дѣто губихме толко съ врѣме по този членъ, ще моля да го тури на вотирание, че както се приеме отъ Народното Сѣбрание, тѣй ще си остане, и всѣкой ще се подчини на болшинството. (Лазаръ Дуковъ: нѣ ний знаемъ, какъ ще се приеме.)

**Батановски:** Всичкитѣ пожари, които ставатъ въ земледѣлческитѣ мѣста, ставатъ въ слама, сѣно и да кажемъ на плѣвници: никакъ не се е случило да изгори хамбаръ съ житото; нѣ туй ще стане причина ако не туримъ и хамбаритѣ, ще дадемъ поводъ да се палятъ и тѣ. Този законъ като се приеме отъ Народното Сѣбрание, ще се тури въ дѣйствиe, ще се разнесе по общинитѣ, и они ще знаятъ, че ако изгоримъ нѣкому сѣното или сламата, ще му се плаща, а за хамбаритѣ не ще се плаща, и тогава тѣ ще се ударятъ да палятъ хамбаритѣ. До сега въ насъ хамбари не се е случвало да се запалятъ, нѣ ако се непредвиди да се плащатъ и тѣ, ще се даде поводъ; за това трѣба да се тури въ закона: кжща, хамбаръ, сѣно и слама.

**Д-ръ Цачевъ:** Г-да представители, колкото повече се разисква този въпросъ дохождамъ до това убѣждение, че предложението на г-на Бурова, или тѣй да кажемъ, измѣнението, което той предлага, не може да се приеме, защото сламата на единъ земледѣлецъ, колко може да му струва, сѣното, колко може да струва, и снопитѣ, които се намиратъ по нивитѣ по нѣкои мѣста ги правятъ на крѣтци, на мѣста на купни, а именно по балканскитѣ страни, за да ги предпазятъ отъ дѣждоветѣ, за това обезщетението, което може да стане нужда да се плаща, е твърдѣ малко за тѣхъ. Но ако на единъ селянинъ му се запали плѣвницата и да има добитѣкъ, ханбаръ и кжща и му изгорятъ и хамбаря и кжщата и добитѣка: то ще бѣде голѣма щета за него. А сламата му ще струва най-много на единъ селянинъ да кажемъ 1000 гроша. (Единъ гласъ: Нѣма и хиляда, а сто гроша). Какво е това? Защо правимъ този законъ? Г-нъ М-ръ на Правосѣдието вчера каза, че законъ се прави отъ една нужда. Ако нѣмаха нашитѣ селяни навикъ да се палятъ единъ другий, то нѣмаме и нужда, и не щеше такъвъ законъ да се разисква. Тогава защо се боимъ да кажемъ, че и хамбаритѣ, кжцитѣ, и аххритѣ гдѣто сж животнитѣ, ще трѣба да се плащатъ, ако се изгорятъ. Нека всичкитѣ членове на онѣзи общини бждатъ побдителни и да не ставатъ пожари. Заради това ще моля г-на председателя, да се предложи на вотирание члена, както го е приела комисията.

**Попповъ:** Г-нъ Цачевъ каза, че не струва нищо плѣвата, но той трѣба да знае, че земледѣлеца може да си донесе храна или отъ Варненската скеля или отъ Балчишката, но ако му изгори плѣвата или сѣното, отъ гдѣ ще го донесе? Нему най-напредъ му трѣба плѣва и послѣ другитѣ нѣща. Азъ не съмъ противъ хамбаритѣ, но единъ Варненски търговецъ може да има земя, която да му искава хиляда кила храна, които правятъ хиляда лири, тогава той може да си осигори сѣното и плѣвата, а на селянина, ако му изгори плѣвата отъ гдѣ ще си купи? Той ще стане кайлъ да даде 150 лири за плѣва, но отъ гдѣ ще купи; излиза, че никакъ не може да се улѣни. За това (къмъ Цачева): Ти, гдѣто казвашъ, че плѣвата не струва пари, ти много си янглѣшъ. Ний трѣба да осигуримъ на хората плѣвата, която много струва за тѣхъ.

**М-ръ Цанковъ:** Нѣкои говоряхъ, че такъвъ законъ сжществувалъ въ турско врѣме, азъ преровихъ всичкитѣ турски закони, и не можехъ да намерж такова нѣщо, само видѣхъ, че имало едно емирнаме просто, което не е законъ. Дѣто ще каже турското правителство, което смятаме толко съ варварско, то е смятрало този законъ за вар-

варски и за това се е ограничило само съ едно емирнаме, дѣто ще се каже, че ний сега законъ правимъ; заради туй трѣба да внимаваме да не направимъ законъ, за който би казали нѣкои, че е единъ законъ варварски. Истинна, че работитѣ, т. е. тѣзи пожари, които правятъ хората, истинна тѣхните дѣйствия сж варварски, ще трѣба единъ законъ варварски за да ги въспрепятствова отъ туй нѣщо (Смѣхъ). Нъ азъ може да кажъ ако и да не съмъ живѣлъ въ селата, нъ съмъ билъ въ управлението въ турско врѣме, ималъ съмъ случай да чуй такива оплаквания, а ако сж ставали пожари не съмъ чулъ, да сж ставали пожари нѣйдѣ на нѣкоя кѣща, твърдѣ рѣдко хамбаръ или дюкянъ или нѣкое здание, то твърдѣ рѣдко е било, както става въ градоветѣ; но главното е било снопитѣ, сламатаи сѣното; то е било, нъ пакъ на селянина то е душжта. Неговата кѣща не е имане зарадъ него. А пакъ ми се струва, че цѣлѣта на този законъ е, да запазимъ по-много сиромаситѣ отъ колкото богатитѣ. Пакъ нека знаемъ, че аслж въ сиромаша сламата, снопитѣ и сѣното се горятъ, а никакъ не съмъ чулъ да сж изгорѣли говеда. Заради това ми се струва, че Нар. Събрание като единъ опитъ да го направи, най-добро е, да приеме предложението, което казва само за сламата снопитѣ, красцити или каквото го вий знаете какво се казва. Като видимъ до година може да се притурятъ и други нѣща (Гласове: Съгласни. Шивачовъ: Не сме съгласни).

**Буровъ:** Искамъ да кажа на г-на Шивачова да се съгласи съ насъ, защото азъ напредъ казахъ, че единъ чифликъ като изгори, за да се отплатятъ загубитѣ, му може да да се опропасти цѣлото село. За това не трѣба да се приеме за чифлицитѣ. Като въ чифлицитѣ хората иматъ много жито и онѣзи, които иматъ много жито, могатъ да го турятъ въ здрави хамбари, тогава да се плаща само сѣното, сламата и плѣвнята, а не и житото (Гласове: и колибата), разбирамъ за всичко, нъ житото да не влиза въ сжщата категория. Г-нъ Батановский дѣто казва, че ако осигоримъ само плѣвата, сѣното и сламата, тогава пакъ щѣли да палятъ хамбаритѣ, то азъ ще му отговоря, че ако осигоримъ хамбаритѣ и кѣшитѣ, тогава трѣба и хората да осигоримъ (Шивачовъ: Ама и тѣхъ трѣба да осигоримъ); азъ това не съмъ слушалъ нийде хамбари да се плащатъ.

**Шивачовъ:** Азъ се удивлявамъ защо тѣзи г-да (Дуковъ: стига се удивлява) все настояватъ да стане изключение. Моля г-на Дукова да бжде малко по-спокоенъ. (Председателъ: Г-нъ Шивачовъ да не прави бѣлѣжки). Ако г. Дуковъ и другитѣ г-да поддържатъ, че нѣмало да се запазватъ кѣ-

шитѣ и хамбаритѣ, тогава защо се боятъ? Какво ще имъ поврѣди, ако има нѣщо въ закона? За това щомъ не ще съществуватъ такива пожари, тогава не трѣба да се боятъ: никой нѣма да отговаря за щетата. Що се касае до това, дѣто каза г-нъ Цанковъ: въ турско врѣме нѣмало законъ, а само емирнаме, азъ ще кажъ, че туй емирнаме бѣше прието отъ Високата Порта, бѣше введено въ видъ на законъ. Азъ го срѣцнахъ въ общий сборникъ на турскитѣ циркуляри отъ Високата Порта, и съмъ взелъ мотивитѣ отъ тамъ. Бѣше въпросъ въ второто обикнов. Нар. Събрание, нъ г-нъ Каравеловъ каза, че има законъ на турскии языкъ, който ще може да се тури въ дѣйствие, а и до сега не е туренъ. За това моля, да се приеме мнѣнието на комисията и г-нъ Дуковъ ще да бжде спокоенъ. (Дуковъ: никакъ).

**Георги Геровъ:** Г-нъ М-ръ Президентъ самъ признава, че въ насъ има обичай да ставатъ пожари и понеже тѣ ставали само по плѣвници, плѣва и сѣно и т. н., за това само тѣ да се плащатъ, а за по-главната частъ, за която цѣла година работи земледѣлеца, на пр. житото, воловетѣ и кѣщата, да се не плаща, това не разбирамъ. Когато знаемъ селянитѣ, и когато признавате, че имало нѣкой обичай да се палятъ: то ще каже, че като знаятъ селянитѣ, че е гарантирана нѣкому сламата и сѣното, то ще захванжтъ да палятъ кѣщата и хамбаритѣ. А колкото, дѣто каза г-нъ М-ръ Президентъ, че по-богатитѣ имали повече, за това не трѣба да имъ се гарантиратъ имуществата, азъ това не разбирамъ. Да ли защото единъ чифликъ сайбия дава данѣкъ колкото за 50 кѣщи, за това не трѣба да се гарантира, а трѣба да се изгори, или защото е богатъ да го изгорятъ, за да стане и той сиромашъ? Тукъ закона се прави, както за богатитѣ, тѣй и за сиромаситѣ. За това трѣба и единитѣ и другитѣ да сж гарантирани и равни предъ него законъ. Като дойде за друга работа, не дѣлимъ сиромаситѣ, а като дойде за пари, за помощъ и за друго нѣщо, тогава само ги дѣлимъ, и още като дойде да се гарантиратъ имуществата на богатия, тогава пакъ ги дѣлимъ и ги оставиме на произвола на Ивана и на Стояна. За това всѣки български подданикъ трѣба да се гарантира споредъ мѣстнитѣ обичаи и споредъ законитѣ.

**М-ръ Цанковъ:** Г-нъ Геровъ пита, защо хамбаритѣ на богатитѣ не трѣба да се зематъ тука? Азъ ще му кажа, защото при хамбаритѣ на богатитѣ има чловѣци, които ги вардятъ, и не могатъ да ставатъ пожари. Тогава, ако искаме да вардиме и хамбаритѣ на богатитѣ по селата, трѣба да имъ ги вардиме и въ градоветѣ. Защо въ градоветѣ не зимаме такъва мѣрка? — Защото е невъзможно. Слѣдователно, и въ селата чифлицитѣ като иматъ голѣми хамбари и хората

иматъ сръдства да турятъ хора да ги завардятъ, а и полиция и пазванти има да ги вардятъ, то нѣма нужда да ги плаща народа.

**Вълчевъ:** Г-да представители, въ по-миналото заседание, както помните, върху този въпросъ изгубихме цѣль день. Народното Събрание още въ него заседание напълно призна нуждата отъ такъвъ единъ законъ, и въ сжщото врѣме то (Събранието) до нейде се и произнесе, че той не трѣбва да се стѣсни само за селскитѣ общини, защото тамъ загубитѣ сж ничтожни и почти никакви, а да се простре и до общинитѣ въ паланкитѣ за хранитѣ и други тѣмъ подобни въ полета, вънъ отъ градовцитѣ. Както знаете, постижимитѣ прошения и разни оплаквания въ Народното Събрание отъ голѣмото зло на пожаритѣ сж исклучително изъ градовецѣ и паланкитѣ, а именно отъ Радомиръ, Трънъ, Брезникъ, Етрополе, Тетевенъ, Бѣла и пр.; отъ селата нищо подобно не е станжло. Когато е така, ми се струва, че нуждата, да се пристѣпи къмъ съставлението на предметний законъ, е предизвикана единствено отъ прошенията на паланкитѣ. Ний отъ една страна както видите правимъ законъ, а отъ друга, като че ли нѣмаме за цѣль да удовлетвориимъ и предпазимъ онѣзи, които се оплакватъ. Съ озаконяванието на една мѣрка само за селата, за онѣзи мѣста дѣто загубитѣ сж незначителни, нищо се не постига. Заради това ако искаме да гарантираме земледѣлцитѣ, да бждатъ до една степенъ сигурни въ трудѣтъ си, трѣбва изцѣло да отхвърлимъ 1-й членъ, както го предлага комисията. Нашето желание е, земледѣлието да се гарантира до една степенъ. Представете си единъ селянинъ, който е положилъ толко съ трудъ, да си искара и събере произведенията въ полето, нъ за една нощъ по каприцитѣ на нѣкой си палачъ отива всичко и става прахъ и пепелъ. Отъ такива загуби страдатъ твърде много нашитѣ земледѣлци и виждаме, че отъ день на день тѣ се се съсипватъ и пропадатъ. Кѣлкото за селата, нанстина и тамъ ставатъ пожари; нъ тамъ сж тѣй да кажъ въ твърдѣ слабъ размѣръ, и не изискватъ особень законъ. Главното е, да се предвиди за паланкитѣ, именно за въ полетата на градовцитѣ, дѣто ежедневно ставатъ пожари. Отъ числото на другитѣ храни обаче не трѣба да исчислимъ хамбаритѣ, защото ако приемемъ само за сноцитѣ, то утрѣ на пр. днешното снопе ще се овърше, и житото като щомъ се тури въ хамбарѣтъ, пакъ се излага въ опасностъ на изгоряне. Подпалвачѣтъ ще знае, че до когато има снопи, тѣ сж осигурени, и той навѣрно, като си предназначае да пали, ще чека да види произведението събрано въ хамбарѣтъ и тогава да извърши лошия си замисълъ, толко съ повече като знае, че

тукъ за изгорѣний нѣма никакво обезщетение. Земледѣлецѣтъ г-да, би трѣбало да има и е нужно да има и въ такъвъ случай нѣкаква гаранция. За да не се говори повече върху подигнатий въпросъ, и да се не губи даромъ времето, чинимъ се, че трѣба да се приеме членѣтъ първий, както се измѣни въ предидущето заседание, т. е. да се приеме и за онѣзи пожари, които ставатъ въ района на паланскитѣ общини, извънъ вътрѣшността на градовцитѣ; загубитѣ да се плащатъ отъ земледѣлцитѣ жители на тѣзи сѣщи общини. Азъ мисля, че така трѣба до се приеме члена, ако искаме какво годѣ да направиме по запазванието интереситѣ на земледѣлческото население.

**Д-ръ Геровъ:** Като членъ отъ тази комисия и азъ зехъ думата, да си кажъ мнѣнието. Врѣхъ този законопроектъ съставень отъ комисията, чувамъ разновидни критики. Както знаете единъ законъ става, за да удовлетвори една нужда. Щомъ тази нужда сжществува, то и закона си има *raison d'être*. Комисията се води отъ тѣзи съображения, че поради исклучителни обстоятелства днесъ има вапиюща нужда, която трѣбва да се предвиди съ единъ подобень законъ. Ако виждате, че нѣма такъва нужда, отхвърлете го. Тукъ едно възражение се направи, че трѣба единъ законъ, който да предвижда само за снопитѣ, сѣното, плѣвата, а да се исклучатъ отъ тази категория хамбаритѣ. Нашиятъ законопроектъ има единъ характеръ такъвъ, дѣто да вдххва страхъ въ населението на една община, защото въ случай, че стане пожаръ, ако не се открие виноватия, тя ще отговаря за него, като обезщети пострадалия. Нъ ако исклучимъ хамбаритѣ и оставимъ само за сѣното и снопитѣ, това струва много незначителна сума, и тогава никакъ този законъ не може да постигнѣ цѣльта си. А да се вдхгне на общината страхъ, за да бжде по-внимателна и да бди върху ония лица, които може да ставатъ причина на тѣзи пожари, то тя трѣба да има чувството на по-голѣма отвѣтственность; ако бжде загубата малка, тя нѣма да бди толко съ, защото мисли, че ако и да отговаря, тя не е принудена да плаща голѣмо обезщетение. За това никакъ хамбари да не се исклучаватъ, защото твърдѣ е възможно да изгорятъ; и щомъ е възможень единъ случай, трѣбва да го предвиди законодатель.

Ако не го предвиди, то утрѣ може да стане пожаръ и ще се опростаи чловѣка. Ви знаете, че можѣ да се представи такъвъ случай, дѣто при плѣвата и при сѣното да изгори и единъ хамбаръ. За това трѣба и хамбаритѣ да влизатъ въ това число, и за тѣхъ трѣба да отговаря общината, именно за това, за да бжде тя по-внимателна. Сега остава да отговора на възражението, което направи единъ поч.

представителъ, че този законъ трѣба да бѣде една обща мѣрка, и да се прилага и на гражданитѣ. Азъ не сподѣлямъ това мнѣние на г-на депутата, защото тѣзи сж изключителни обстоятелства и не се представятъ така и за гражданитѣ. За тѣхъ не се представлява нѣкое ненормално положение, за да би било нужно, ако би да се появи въ града нѣкой пожаръ, който да причини щета, да би трѣбало този законъ и тамъ да се приспособи. Нъ азъ му давамъ характеръ чисто териториаленъ. Ако нѣкой има недвижимо имущество въ района на нѣкоя община, той отговаря за обезщетението, ако и да не живѣе тамъ, нъ имуществото му като лежи тамъ, той трѣба да отговаря, както ще отговарятъ и онѣзи, които живѣятъ тамъ на селото, за неговото имущество. Онѣзи, които иматъ имущества отговарятъ, както се и ползватъ, ако и да живѣятъ вѣнъ отъ района на общината. За това съмъ на мнѣние, да се приеме члена тѣй, както е редактиранъ отъ комисията. Сега, колкото за закона, дѣто казва г-нъ М-ръ Председателъ, че варварски билъ този законъ, и че такъвъ не сѣществувалъ въ турско врѣме освѣнъ като емирнаме; за това имамъ да кажж, че зная да ли наистина въ турско врѣме сѣществувалъ подобенъ законъ, нъ съмъ въ положение да зная, че единъ такъвъ законъ е сѣществувалъ въ Франция. Слѣдъ великата револуция 1879 год. подиръ, като се потиши раволуцията, появихж се нѣкои шайки и подпалвахж имуществата на селянитѣ. Оплаквания ставахж отъ всички страни на Франция; по този поводъ законодателното тѣло не намѣри друго срѣдство, освѣнъ да издаде такъвъ законъ, чрезъ който правяше отговорни общинитѣ за всичкитѣ загуби и оштетения, които се случавали въ райна на общината. Минжлата година по случай на едно оплаквание отъ една община въ французската каммара се подигна въпросъ: да ли още сѣществва този законъ, се министерството отговори, че не сѣществувалъ съгласно съ юридическото начало: *Cessante causa cessat effectus*, т. е., когато престане причината, преставва и послѣдствието на закона; и така общинитѣ се избавихж отъ това нещастие, благодарение на този законъ. Този примѣръ навѣждамъ за обяснение.

**Димитръ Пошповъ:** Тукъ се казва и за чифлицитѣ, макаръ и да не се казва чифлици; нъ единъ чловѣкъ като има 500 дюлума, то се брои за чифликъ. Г-нъ Георги Геровъ каза, че богатитѣ давали по двадесетъ хиляди гроша, даждия; щомъ единъ дава двадесетъ хиляди гроша даждие, той трѣба да има и за двѣстѣ хиляди имущества, и щомъ има за 200,000 имущества, той има и четири хиляди лири, а който има 4,000 лири, той може нѣкакъ да си осигури

имуществата. Това не е нѣщо, което да не може да се направи. Тукъ е за осигуряване на малки имущества. (Гласове: изчерпано е, на гласуване).

**Вълчевъ:** (Гласове: Ичерпано е!) Искамъ думата.

**Председателъ:** Прѣди васъ има още нѣколко души записани и не ви давамъ сега думата. Правилника казва, че никой депутатъ не може да говори въ Събранието, до гдѣто не си чуе името и че му се дава думата.

**Вълчевъ:** Но казва се, че е ичерпано, и тогава азъ не разбирамъ теорията ви, какъ ще може да ми се чуе името. Азъ искамъ да кажж, че вчера се отхвърли прѣдложението на г-на Шивачова, а сега се пакъ прѣдлага.

**Председателъ:** (Звѣни.) Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Едни гласове: Желаетъ. Други: Не желаетъ.) Които сж на мнѣние да се говори да си дигнатъ ржката. (Единъ дига. Смѣхъ.) Дѣто ще каже, че въпроса е доста разясненъ. (Шумъ.) Нар. Събрание завчера не е гласувало за този въпросъ. (Вълчевъ: Прѣдложи се члена и отхвърли се, а сега се пакъ предлага.) Г-нъ Вълчевъ призовавамъ ви на порядъкъ! (Вълчевъ: Азъ съмъ въ порядѣка.) Да се види какво се е турило на гласуване въ миналий протоколъ. (Къмъ г-на Безеншека:) Поглѣдайте въ протокола и прочетете онѣзи мѣста. (Безеншекъ отива да търси протокола и слѣдъ малко дохожда). Моля г-на Безеншека да прочете онази частъ отъ протокола, която се относи до този въпросъ.

**А. Безеншекъ:** (Чете чл. 1 по прѣдложението на комисията. Продължава:) Слѣдъ това казваше г-нъ председателъ: «Полагамъ на гласоподавание члена, както се чете отъ г-на докладчика. Които сж за приеманието, да си дигнатъ ржката». (Меншинство.) Подиръ това говори г-нъ Батановски. Послѣ чете г-нъ председателъ прѣдложението отъ г-на Вълчева, което гласи: «На селскитѣ общини сѣщо и на паланскитѣ общини вѣнъ отъ градцитѣ» — и слѣдва по нататѣкъ члена, както го прѣдлага комисията. А на края съ тази добавка: «За загубитѣ въ паланкитѣ отговарятъ земеделцитѣ отъ сѣщитѣ паланки». — Г-нъ председателъ пита: «Приема ли Нар. Събрание първий членъ съ прибавката, която прѣдлага г-нъ Вълчевъ. Кои сж за приеманието, да си дигнатъ ржката.» (Гласове: Да се прочете още веднажъ!) Подиръ това продължава се разискванието върху члена, въ което зеха участие г-да Поповъ, Шивачовъ, Бобчевъ, Геровъ, Вълчевъ и М-ръ Стоиловъ. Г-нъ Дуковъ прѣдложи, да се отложи въпроса за идущето засѣдание, къмъ което се присѣдини и г-нъ Шивачовъ. Въ слѣдствие на това пита г-нъ председателъ: «Желаетъ ли Нар.



Събрание да се отложи? Като сж за отлаганieto, да си дигнатъ ржката». (Болшинство.) Отлага се за бжджцето засбдание.

**Председателъ!** Отъ това, както се вижда, гласуванието не е станало. Болшинство то не се е констатирало. Имало е още хора, които сж поискали да говорятъ, но въпроса се е отложилъ за идущето засбдание. За това, днесъ като се повтарятъ дебатитъ, азъ моля г-да представителитъ, да формулиратъ този членъ, както го намържатъ за най-добръ и да го предложатъ.

**Вълчевъ:** Азъ благодарж на г-на председателя, че се распорбди да се прочете прбдидушй протоколъ, защото отъ него се доказа какво сжмъ казалъ тука и какво се поддржа. Отъ друга страна, азъ не могж да се начудя, какъ е въз-можно едно прбдложение паднало да се внася вторий пжтъ на гласуване. Разве това е парламентаризъмъ? (Председателъ: Вие казвате работи не точни.) Протоколитъ говорятъ г-не председателю, сега, прбди нбколко само минути се прочете и предложи члена отъ докладчика г-на Шивачова, тбй както той бв прбдложенъ въ миналото засбдание и падна при гласуването.

**Председателъ!** Вие казвате работи въ това отношение не точни, като казвате, че члена се туря на гласуване вторий пжтъ, когато това не е истина. Гласува се само, трбба ли да се говори за въпроса или не. Най-сетнъ се отложи.

**Вълчевъ:** Азъ казахъ, че се гласува най-напрбдъ за члена на комисията и послб се отложи, и това е цбла истина. Сега трббаше да се положи на гласуване члена тбй както ббше прбдложенъ отъ мене, а не да се повтара члена който ббше едногласно отхвърленъ въ прбдидушето засбдание. Нар. Събрание нбма да позволи практикуването на такива своеобразни распорбдания.

**Председателъ:** Вие говорите напразно, защото вижда се, не само въ протокола, но тука има и свидбтели, всички г-да представители, че на гласуване не сжмъ прбдложилъ нищо. И отъ какъ се свършиха дебатитъ, могж да туря вашето предложение на гласоподаване.

**Вълчевъ:** Азъ искахъ и желанието ми ббше да го направя, но Вие казахте, че билъ исчерпанъ въпроса, не ббше ли това така?

**Председателъ:** Азъ сжмъ длжженъ да кажж: или Вие да се подчините на мене като на председателъ или азъ трбба да слбзж отъ туй мбсто, защото, инакъ, не може да има порядбтъ. Ако Вие не се подчините, то азъ немогж да ржководж Събранието; по-добръ Вие да дойдете тука на мбсто.

**Вълчевъ:** Азъ сжмъ далечъ отъ това да възставамъ лично противъ Васъ и да се противъ на Вашитъ распорбдания.

**Председателъ:** Вие казвате, че сжмъ турилъ на гласуване члена, както го предложи комисията; но азъ турихъ на гласуване само да се спржтъ прбвнията. Сега, дали ще се тури това на неговото мбсто или не, то е още въпросъ.

**Дуковъ:** По първо, когато говорихъ за приемането или неприемането на този членъ, казахъ, че нбма да говорж повече за тжзи работа; но сега дохожда други въпросъ, т. е. да ли се прие или не този членъ въ миналото засбдание. Чухме разни препирни и най-сетнъ задължи се г. стенографистъ да каже да ли е приетъ или не. И тука се доказа явно отъ стенографическия протоколъ, че се е вотиралъ члена отъ комисията; и понеже се показало меншенство, значи, че той е падналъ. Второ, каза г-нъ Вълчевъ, че се е приело неговото предложение. Въ прочетения протоколъ се казва, че е имало болшинство, но подиръ туй се показва вторий въпросъ, като казахж нбкой, че не се приема и станаха вторий дебат. Подиръ това се предложи, понеже, станаха дълги дебати, да стане окончателно рбшение въ идущето засбдание, за да може въ частното засбдание да се дойде до едно споразумбние. Отъ туй излиза, че нетрбба за това единъ часъ или повече да стоимъ тука, когато е трббвало да знае г-нъ Шивачовъ, че това негово предложение е паднало. Ако ббше знаалъ г-нъ Шивачовъ, че това е тбй, то нещбше да каже, да се справи съ протокола. И най-сбтне, излиза работата, че този членъ нетрбба да се разисква, понеже е падналъ, и, ако се разисква вторий пжтъ по този въпросъ, то да се разглбда други членъ или друго предложение, на това сжмъ съгласенъ.

**Председателъ:** 22 чл. на нашия правилникъ казва: че до гдбто болшинство не се констатира отъ бюрото и не се обяви приемането или отхвърлянето, до тогава не може да се смбта, че е станало гласуването. Азъ помнж, че турихъ въпроса на гласуване, а никой не констатира болшинство. Просто, като си дигнаха нбкой ржцбтъ, други поискаж да говорятъ. А констатиране на въпроса тогава не стана; това излиза и отъ протокола. Ако ббше този членъ както го предлага г-нъ Вълчевъ, тогава нбмаше да станатъ дебати, нито на вчерашното засбдание нещбше да се иска отлагането му, и нещбхж да станатъ днесъ толкова дълги дебати. Гдбто ще каже, че нбма никакво основание за това да е било прието предложението на г-на Вълчева. Азъ нбмамъ нищо противъ предложението на г-на Вълчева. Желалъ бихъ даже да се приеме, защото не можемъ да слбдваме два дена само по този въпросъ. А инакъ не може да се каже, че е билъ въпроса на гласуване и рбшенъ, защото какъ би



могли да си обяснимъ да говоримъ върху него още два дена. За това, излиза само, че е падналъ члена тъй както е направенъ отъ комисията; и нека се направи сега други или да се предложи същия съ малки измѣнения.

**Анневъ:** Всички помнимъ, и отъ сиракитѣ въ протокола стана явно, че дефинитивно рѣшение по този въпросъ Събранието не е зело; станахъ дебати, и най-сетнѣ дойдохме до заключение, че трѣбва да се отложи въпроса за идущето заседание, а по-напрѣдъ да се споразумѣемъ въ частно едно заседание. И тъй като не е станало заключение, и отъ друга страна като виждамъ, че и днесъ пакъ можемъ да продължимъ пренията безкрайно, то предлагамъ, да се повърне законопроекта отново на комисията, която да се усили още съ нѣкои члена.

**Вълчевъ:** За да се разрѣши въпроса, трѣбва да се предложи на гласуване члена тъй, както го предложихъ, съ всичкитѣ нужди измѣнения и допълнения, т. е. да се каже че този законъ трѣбва да се простира и на землищата на паланскитѣ общини вѣнъ отъ градоветѣ, и забѣлѣжката показва, че загубитѣ ще се плащатъ отъ земледѣлцитѣ жители на тия общини.

**Шивачовъ:** Освѣнъ това, което каза г-нъ Анневъ, ще добавя, че Нар. Събрание съ рѣшението на въпроса, да се отложи разгледанъето на законопроекта за днесъ, това е явно доказателство, че въпроса не е рѣшенъ. Нар. Събрание не се произнесе дефинитивно за приеманъето или неприеманъето на този членъ. Самитѣ разисквания по този въпросъ на основание същия членъ, който азъ въ началото на заседанието прочетохъ, доказватъ, че Нар. Събрание не се е произнесло върху първия членъ, както го е приела комисията. Но, на всѣки случай, съмъ съгласенъ да се произнесе сега Нар. Събрание, да ли се е вече произнесло окончателно върху първия членъ или не.

**Председателъ:** Азъ мисля, че такова предложение не може да се вземе въ внимание, защото протоколитѣ сж, които доказватъ, че предложението тъй както е било положено отъ комисията, е паднало, и се тури на гласуване друго предложение, върху което гласуване не стана.

**Вълчевъ:** Ми се струва, че сега предстои да се формулира предложението ми и да се положи на гласуване.

**Д-ръ Цачевъ:** Отъ протокола явно стана, че е имало едно предложение на г-нъ Вълчева; за това, ще помоля г-нъ Вълчева, да формулира своето предложение и да се даде на гласуване.

**Вълчевъ:** (Формулира го. — Видѣ по-долу слѣдъ распускъ).

**Председателъ:** Моля г-на Вълчева да го напише, защото тука го нѣма, тъй като онова, което е предложилъ въ миналото заседание, проводи се на Стенографическото Бюро и е дадено въ печатницата.

Давамъ за 5 мин. отиди, за да формулира г-нъ Вълчевъ своето предложение.

(Послѣ распускъ).

**Председателъ:** (Звъни) Г-да представители! Ето предложението на г-на Вълчева. (Чете:) «Всичкитѣ пожари, които ставатъ въ района на селскитѣ общини, както и въ района на градоветѣ за истребление домове, градскитѣ и селскитѣ хамбари, яхъри, плѣвници, сѣна, сноше, слами, храни и други произведения; ако виновния въ растояние на 6 мѣсеци не се изнамѣри и осѣди както на наказание тъй и да заплати на пострадавшия стойността на загубитѣ, то жителитѣ земледѣлци отъ общината, въ района на която е станалъ пожара сж длѣжни да обезщетятъ пострадавшия, като заплатятъ всѣки единъ съразмѣрно съ десетъчния поземленъ налогъ, когото плащатъ».

**Докл. Шивачовъ:** Има тука и едно ново предложение, което желая да се прочете. Да се прочете и да се види, кое е по-хубаво.

**Председателъ:** Има ли друго предложение?

**Г. Геровъ:** Желая, да се прочете и това предложение и да видимъ, кое е по-хубаво.

**Списаревски:** Азъ би желалъ да се прибави и за скотовѣдцитѣ, защото и тѣ сж изложени на опасностъ, и трѣба да се ползватъ както и земледѣлцитѣ.

**Докл. Шивачовъ:** Комисията измѣни първия членъ така (чете:) «Всичкитѣ пожари, които станатъ въ района на селата или махалитѣ на селскитѣ общини и по полетата въ градоветѣ, за истребление на домоветѣ, хамбари, здания, добитѣци, сѣна, слама, храна, сѣйдби и други произведения, то кмета или неговия помощникъ, наедно съ двама членове на общинския съвѣтъ или двама старѣи и потерпѣвшия, отиватъ на мѣстото, гдѣто е станалъ пожара и съставятъ актъ, както за причинитѣ на пожара, тъй и за загубитѣ, които е претърпѣлъ пострадавшия. Този актъ се предава чрѣзъ околийския началникъ на надлѣжния прокуроръ. Отъ доня когато е предаденъ акта, въ растояние на шестъ мѣсеци, ако виновникатъ не се намѣри и осѣди както на наказание, тъй и да плати на пострадавшия стойността на загубитѣ му, — то жителитѣ отъ общината и земледѣлческото население, въ района на която е станалъ пожара, е длѣжна да обезщети пострадавшия». Нонеже желанието на всички г-да представители се удовлетвори, за това моля Нар. Събрание да приеме редакцията, както си е.

**Председателъ:** Полагамъ на гласоване предложението на г-на Вълчева, което четохъ по-напрѣдъ и ще четъ пакъ. (Чете го. — Видѣ по-горѣ.) Моля онѣзи г-да представители, които сж за приемието на това предложение, да си дигнатъ ржката. (Меншество.) Предложението на г-на Вълчева пада. Моля, да се чете другото ново предложение отъ комисията.

**Докл. Шивачовъ:** (Чете. — Видѣ по-горѣ)

**Бобчевъ:** Тукъ казва «въ полетата на градищата». Азъ туй не разбирамъ; моля да ми се обясни.

**Д. Попповъ:** Тамъ казва, че за «всичкитѣ загуби въ района на общината плаща», по-добрѣ да се каже въ «землището на селото гдѣто е станалъ пожара». На което мѣсто е станалъ пожара, това мѣсто трѣба да плаща. Въ района може да се разбира и 10 села.

**Докл. Шивачовъ:** Както и да е, «района» или «землището» да се каже, нищо нѣмамъ противъ това.

**Вълчевъ:** Ми се струва, че члена стана тѣй, както го желае Нар. Събрание, т. е. тѣй, както го изисква нуждата. За това не трѣба да се разисква по-вече.

**Буровъ:** Азъ глѣдахъ по-напрѣдъ, че г-нъ Шивачовъ защищаваше хамбаритѣ и плѣвницитѣ, а сега казва само по градищата по полетата, ако се случи пожаръ. Има градове като Елена, Лѣсковецъ, ако изгори на полето, ще му се плати, ако изгори въ селото къщата, не ще му се заплати.

**Докл. Шивачовъ:** Това е, тѣй да кажа, идеята на онѣзи г-да представители, които предложиха само за полетата. Тѣзи хора, които сж предложили това ако се отказватъ, то се отказвамъ и азъ. Първата идея бѣше на г-на Вълчева и послѣ други г-да представители се присѣдиниха на това мнѣние. Това мнѣние не е на комисията, това е просто формулираното мнѣние на г-да представителитѣ.

**Ив. Минчевъ:** Азъ искахъ да кажа, че до гдѣто не се исклучатъ отъ тоя членъ хамбаритѣ, нѣма да се одобри отъ г-да представителитѣ. (Г. Геровъ: То е въпросъ.)

**Председателъ:** Нар. Събрание бѣше рѣшило, члена да се даде на гласуване. Ако има нѣкои нови дребни приложения, може да се предложатъ. Полагамъ на гласуване члена: първо както се чете отъ г-на докладчика; които сж за приемието му да си дигнатъ ржката. Добрѣ да се дигатъ ржкитѣ за да може да се прочетжтъ гласоветѣ. Моля онѣзи, които сж за това, да се станатъ на крака. (Меншество.) Ще да каже, че и тази редакция не се приема. Имате ли, г-да представители, да предложите друго нѣщо?

**Анневъ:** Азъ казахъ по-напрѣдъ, а и сега повтарямъ пакъ, че въпроса трѣба да се изучи по-добрѣ, че трѣба ком-

мисията да се увеличи, и че трѣба послѣ да се представи докладъ подиръ 4—5 дена. Азъ прѣдлагамъ да се избержтъ още 3 члена въ комисията.

**Председателъ:** Приема ли Нар. Събрание предложението нѣ г-на Аннева? Които сж за приемието му, да си дигнатъ ржката. (Вишегласие.) Дѣто ще каже, че комисията ще се допълни съ трима души. Които сж за приемието на 3 души да си дигнатъ ржката. (Вишегласие.)

**Докл. Шивачовъ:** Тѣй като Нар. Събрание не одобрява дѣйствиата на комисията, въ която се считамъ и азъ членъ и г-да Д-ръ Помяновъ и Д-ръ Геровъ, то имамъ да кажа че комисията си дава оставката.

**Председателъ:** Нар. Събрание да слѣдва работата си редовно: Нар. Събрание рѣши, да се избержтъ още 3 члена и тогава ще видимъ, какво ще стане съ оставката, която г-нъ Шивачовъ предложи отъ името на цѣлата комисия. Какъ желае Нар. Събрание да избере тѣзи лица, по тайно или явно гласуване? (Гласове: Явно.) Прѣдложете, кои лица. Азъ мисля, прѣдъ видъ на това, че интересува най-много земледѣлицитѣ, трѣба по-вечето земледѣлци да сж въ комисията.

**М. Велевъ:** Азъ прѣдлагамъ г-на Л. Дукова.

**Дуковъ:** Азъ прѣдлагамъ г-на Аннева.

**Председателъ:** Приема ли Нар. Събрание г-на Дукова за членъ въ комисията? (Приема се.) Господина Аннева? (Приема се.)

**В. Джоновъ:** Прѣдлагамъ г-на М. Велева, (Гласъ: Съгласно.)

**Председателъ:** Който приема г-на М. Велева да си дигне ржката. (Меншество.)

**Д. Попповъ:** Азъ прѣдлагамъ г-на Тестеджели Мустафа (Приема се.)

**Председателъ:** Избрани сж 3 души: г-да Дуковъ, Анневъ и Тестеджели Мустафа. За г-на М. Велева нѣмаше болшинство.

**Шивачовъ:** Комисията освѣнъ че има мотиви да си даде оставката на основание 32 чл. отъ правилника, който казва: «Никой не може да се откаже да бжде членъ на една комисия, ако той не е членъ въ друга комисия.» Азъ съмъ членъ на комисията за измѣненията на Конституцията и членъ на бюрото, и послѣ г-да Д-ръ Помяновъ и Д-ръ Геровъ сж членове на бюджетарната комисия.

**Председателъ:** За да бжде права интерпретацията на тая статия, трѣбваше избора на тази комисия да бжде по послѣшенъ. Както г-нъ Шивачовъ, така и другитѣ членове сж избрани по напрѣдъ, прѣди да се прекъснатъ засѣда-

нията на Нар. Събрание. Дѣто ще каже, че нѣматъ право да се отказватъ.

**Д-ръ Геровъ:** Ми се чини, че това тълкувание е много криво, понеже се преустроява сега комисията и нови членове се назначаватъ, за това първитѣ иматъ право да си дадѣтъ оставката.

**Д-ръ Помяновъ:** Азъ се присѣдинявамъ на това.

**Председателъ:** Желаетъ ли Нар. Събрание, да се допълни тази комисия или този въпросъ да остане за другъ пжтъ? (Гласове: Да се свърши сега).

**Г. Геровъ:** Тукъ, азъ мисля, трѣбваше да се произнесе Нар. Събрание, приема ли или не оставката на г-да комисаритѣ. Ако имъ се приеме оставката, тогазъ да пристѣпимъ за избирание на други.

**Председателъ:** Нар. Събрание може да се произнесе върху този въпросъ, но мисля, че като тѣзи комисари си даватъ оставката, мжчно е да ги накарани на сила да работятъ.

**Г. Геровъ:** Тогазъ ще каже, че трѣбва други членове. Азъ предлагамъ г-на Тр. Батановски.

**Шивачовъ:** Азъ мисля, че щомъ Нар. Събрание не одобрява нашата работа, ние по нататакъ да продължаваме не може; това е ясно като слънце. Нека се изберѣтъ други комисари, които може да разбиратъ по-добрѣ тази работа.

**С. Х. Добревъ:** Азъ предлагамъ г-нъ Бурова.

**Председателъ:** Който желае, да се прибавятъ още членове на комисията да си дигне ржката. (Вишегласие). Тогава моля г-да представителитѣ да предложатъ.

**Попповъ:** Азъ предлагамъ да се избере г-нъ Списаревски

**Председателъ:** Най-напрѣдъ се предложи г-нъ Батановски. (Приема се). Предложи се г-нъ Буровъ. (Приема се). Списаревски. (Приема се). Комисията се състои отъ слѣдующитѣ лица: Анневъ, Дуковъ, Тестеджели Мустафа, Батановски, Буровъ и Списаревски. На дневенъ редъ иде запитванието на г-нъ Янева до Министра ка Финанситѣ. Г-нъ Министръ на Финанситѣ е болѣнъ.

**Яневъ:** Ще го остава за други день до когато оздравѣе.

**Председателъ:** Има за разглѣждане закона за горитѣ. Може да се захване разискванието, или да исчерпимъ дневния редъ, и него за идущето засѣдание да оставимъ?

**Г. Геровъ:** Като нѣма тукъ г-на Министра на Финанситѣ, мисля, че не може да се разглѣжда законопроекта, тѣй като М-ра трѣбва да е тукъ и да го защищава.

**Председателъ:** Има запитвание отъ г-нъ Манафова.

**Манафовъ:** Туй запитвание го спрѣхъ да го не правя тѣй като видѣхъ въ бюджета, че г-нъ М-ръ на Просвѣще-

нието е прѣдвидѣлъ една сума за Габровската гимназия, че правителството има намѣрение да я доправи. Като видѣхъ, че такова нѣщо е предвидѣно, то отглаголювамъ запитванието си.

**Председателъ:** Има отговоръ на запитванието на г-нъ Манафова.

**Шивачовъ (чете):**

Ст. 13 отъ Полицейскитѣ Правила за упазвание на общественното здравие изработени отъ Медицинскитѣ Съвѣтъ и утвърдени съ указъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО подъ № 151 отъ 5 септемврий 1879 г. гласи: Запретено е да се сушатъ вътрѣ въ града или селото кожи отъ закланъ или отъ умрѣлъ, макаръ и не отъ заразна болѣстъ, добитѣтъ (говѣда, биволи, овци, кози, конѣе и пр.) така щото този членъ отъ закона забранява натрупванието на едно мѣсто сурови необработени кожи. Тѣй като обикновенно продавцитѣ на царвули държатъ послѣднитѣ въ голѣмо количество и ги приготвятъ отъ кожи необработени, даже често не добри очистени отъ мѣсото и лойта, то произлиза заражение въздуха и опасностъ за общественното здравие.

На това основание Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла за да предпази населението отъ болѣсти, предписа на Г.г. губернаторитѣ и окръжнитѣ управители съ окръжнитѣ си предписания подъ № 2562, 2375 и 965 отъ 22 августъ 1879 г., 13 ноемврий 1882 г. и 13 юлий 1883 г. щото строго да запретятъ продаването на неджбени (нещавени) кожи, и да слѣдятъ точно изпълнението на ст. 13 отъ Полицейскитѣ Правила. Съ тѣзи окръжни се запрѣщава продаването неджбени царвули, само въ градоветѣ, а не и въ селата. Съ окръжното № 1290 отъ 2 юлий т. г. освѣнъ това се покозваше простъ и ефтенъ способъ за джбение кожитѣ, които се назначени за царвули, именно да ги изработватъ съ растворъ отъ смрадлика и негасена варъ, или джбова кора и варъ и искисватъ въ вода.

Тоя способъ за джбение на кожитѣ опинчарскитѣ еснафъ въ нѣкои окръжии на Княжеството изпълняватъ точно, а въ нѣкои не се съобразяватъ никакъ, и то по причина на немарливостта на административната и полицейска власти за което азъ ще зема строги мѣрки. Нѣ тѣй като въ законитѣ не се налага особно наказание за това запрѣщение, азъ предлагамъ на Нар. Събрание да приеме слѣдующето предложение: запрѣщава се продажбата по дюкениитѣ на нещавени кожи отъ които се правятъ опинци (царвули). Уловениитѣ таквизъ кожи се конфискуватъ и унищожаватъ.»

Това е отговора на г-на М-ра и прѣдложението.

**М-ръ Цанковъ:** Разбира се, че азъ, некамъ сега Нар. Събрание да вотира това прѣдложение, и ако го приеме, то ще има едно наказание за тѣхъ. Даватъ се циркуляри, запрѣщава се, но на всѣкъдѣ не се е ввело това. Заради туй да се опрѣдѣли и наказание.

**Д-ръ Цачевъ:** Азъ нѣмамъ нищо противъ предложението на г-нъ М-ра, то е твърдѣ добрѣ; само ще моля г-нъ М-ра, щомъ се приеме това прѣдложение да се даде единъ срокъ на всички, които иматъ подобни царвули да ги продадатъ въ този срокъ. Три мѣсеци срокъ е достаточенъ; и той да се счита отъ дѣни на публикуването на настоящето прѣдложение, което ще има характеръ на законъ. Отъ тази дата, до три мѣсеци да се даде срокъ на търговцитѣ, за да могатъ да си испродадатъ останалитѣ изработени царвули.

**М. Велевъ:** Г-да! както се види ще се запрети и на онѣзи които иматъ 20—30 говеда, домазлѣкъ, и има 30 души въ къщи, ако нѣкое отъ тѣхъ умрѣ да не могатъ отъ кожата да си направятъ царвули, а да ходи въ централния градъ е г-да, и да дава толкова си пари за щавени опинци. Да не може да заколе една крава когато остарѣе и да облече своитѣ дѣца. Нашето население г-да се ползува повече отъ нашиятъ добитѣкъ и своитѣ опинци, а не отъ опинцитѣ, които се донасятъ отъ странство. За това трѣба да земете прѣдъ видъ населението, за да може да се ползува отъ своитѣ добичета.

**Манасфовъ:** Азъ именно ще кажа, че г-нъ Цачевъ каза, че трѣба да се даде на продавачитѣ единъ срокъ отъ три мѣсеци. Азъ мисля, че правителството е давало даже нѣколко пѣти нѣколко срокове. А колкото за М. Велева, че трѣбало за селянитѣ това право да се остави, той трѣбаше да изслуша внимателно г-на М-ра, който каза, че това именно ще се практикува само въ градоветѣ, а не и въ селата.

**М-ръ Цанковъ:** Въ предложението е казано, че се запрещава продажбата въ дюкянитѣ, която става съ такива кожи. Когато се продаватъ по дюкянитѣ, трѣба да бждатъ щавени, а ако селянитѣ си иматъ у дома една суха кожа и си я отрѣжатъ за царвули, никой нѣма нищо противъ тѣсва. Работата е за дюкянитѣ: било въ града, било въ селата.

**Председателъ:** Понеже не се вижда добрѣ, моля г-да представителитѣ, които искатъ дума да се обаждатъ.

**Шивачовъ:** Понеже се разясни на г-на М. Велева, мисля, че той ще се убѣди въ съдържанието на прѣдложението на г-нъ М-ра Цанкова.

**Д. Попповъ:** Ако е само за гражданитѣ, и то въ дюкянитѣ, тогава добрѣ. (Гласове: За дюкянитѣ).

**Г. Геровъ:** Но тукъ трѣба да се вземе предъ видъ, че и въ селата има дюкяни, които продаватъ царвули. Тия трѣба ли да бждатъ щавени, или трѣба да бждатъ само съ косми? (Цачевъ: Съ каквото и да сж, трѣба да сж щавени, освѣнъ ония съ косми).

**М-ръ Цанковъ:** Въ предложението е казано само въ дюкянитѣ, та че дѣто и да сж тия. Който иска да прави търговия трѣба да продава стока неврѣдителна. А ако нѣкой въ дома си одралъ добитѣче и си е направилъ опинци отъ неговата кожа, нѣма да прави на никого врѣда. Но щомъ е на дюкяна, и иска да прави търговия съ такива кожи, това е запрѣтено.

**Шивачовъ:** Азъ искамъ да спомна само, че споредъ 75 чл. отъ конституцията, втората алинея казва: «Мжчения при какво да е обвинение, сжщо и конфискувание на имотъ се запрѣщаватъ,» за това, да не се конфискуватъ тия кожи, но да се унищожатъ.

**М. Велевъ:** Я знаемъ защо има въ всѣко село по 10—15 кръчми, даватъ на правителството патентъ за питиетата. Защо това население не може да отиде за мѣсо въ централний градъ, а отива въ кръчмитѣ да си купи мѣсо? А кръчмаритѣ като не могатъ да заколятъ мѣсо и да се ползватъ отъ добитѣчетата, значи ограничаватъ се селянитѣ, които трѣба да си продаватъ кожата и купятъ щавени опинци.

**М-ръ Цанковъ:** Азъ мисля, че това щавение, както е показало медицинското управление, е твърдѣ лесна и ефтина работа, и не трѣба никакъвъ масрафъ. Ако нѣкой иска да прави търговия отъ кожи, той трѣба да ги шави. За конфискувание ако се казва, то не се разбира, че да ги земе правителството; но тукъ е дума за унищожение. Може да се промѣни, и вмѣсто «конфискувание,» да се кажж «унищожение.» Щомъ сж врѣдителни, правителството ще ги земе и ще ги унищожатъ. За това да се помене вмѣсто «конфискува» — «унищожаване» (Гласове: исчерпано е!)

**Буровъ:** Г-да прѣдстатели! азъ като изслушахъ всички което г-нъ М-ръ представи, истина, че лесно може да се шаватъ кожата. Но има много хора, които продаватъ сурови кожи. Не би ли било възможно да се даде единъ срокъ отъ три мѣсеца? Инакъ трѣба да пострадатъ тѣзи хора, и ще ги принудимъ да продаждатъ стокитѣ си на табакитѣ.

**М-ръ Цанковъ:** Азъ не съмъ противенъ, да се даде срокъ. Ако Нар. Събрание намира, може да имъ се даде

2—3 мѣсеци. Но най-много 3 мѣсеци; инакъ ще се забрави закона и хората не могат да привикнатъ.

**Дуковъ:** Отъ обясненията на г-да представителитѣ, сѣщо и на г-нъ М-ра се види, че не се постигна цѣльта на това предложение. Тукъ се казва, че ще се направи за дюканджиитѣ, които търгуватъ, а за селянитѣ не. Какво значи това? То е по наставлението на докторитѣ, за да не излѣзе нѣкаква болѣстъ отъ кожитѣ. Като е така, съ туй постига ли се цѣльта, като се остави въ селата да се продаватъ такива царвули? Ако е такава цѣльта, то ние трѣба първо да доставимъ доктори на околнитѣ, даже и въ общинитѣ да направимъ по-напредъ и въ училищата, гдѣто лѣжатъ дѣцата по голитѣ дѣски, и послѣ да пристѣпимъ къмъ това, което може да вреди. Нѣ тѣзи работи, които най-вредятъ, ние не глѣдаме, а глѣдаме за кожитѣ. Може да се запрѣтатъ само кожитѣ, които не сѣ солени, които поврѣждатъ въздуха. И може да се достигне само тогава цѣльта, когато се запрѣти на всекъждѣ. Ако не, тогава има другъ смисълъ въ това. Нар. Събрание да не се занимава съ това предложение, до дѣто се не поставятъ доктори на околнитѣ и общинитѣ; сѣщо и училищата да вардатъ отъ други болѣсти и населението, и послѣ да се грижимъ за краката. И тѣ сѣ боси въ царвулитѣ. А болѣсти произтичатъ отъ невардение, които не сѣ обрънали внимание да си доставятъ доктори.

**Г. Геровъ:** Г. Дуковъ каза, че онѣзи кожи, които били осолени, тѣ да си употребляватъ селянитѣ. Но азъ не знаа, кой ще мирише тѣзи кожи, да ли сѣ осолени или не? Не знаа, кой ще ги мерише и кой ще прави контролъ върху тия кожи. За това, ако се земе тая мѣрка, трѣба да се земе за обща, защото щомъ се запрѣти на дюканджиитѣ да не продаватъ такива царвули, тогава всичкото население ще захване да си рѣже царвули.

**М-ръ Д-ръ Молловъ:** Гдѣто г-нъ Геровъ каза, че ако би да се приложи тази мѣрка, щото всеки да си рѣже царвули, щѣли да се появятъ на всекъждѣ болѣсти, това не е истина. Тукъ нѣма се предъ видъ, че ексикъ да се не рѣжатъ царвули, но че се натрупватъ много на купчини не изсушени или твърдѣ малко, и тѣ въ влажно врѣме пакъ приематъ вода; тѣй като солта е едно тѣло, което привлича вода—хигроскопическо тѣло; и между таквизъ много натрупани кожи се случва, че търговцитѣ ги събраха по селата и отъ умрѣлъ добитѣкъ. А тия сѣ вредителни при всичко, че се е запрѣтявало да се рѣжатъ такива кожи, но все се случва. Така една година, една такава кожа се случи въ София, и 2 хора умрѣха въ слѣдствие на това. Въ закона е предви-

дено, за да се избѣгне такава опасностъ, която може да произлѣзе отъ такива натрупани кожи. А ако се случи въ селото такъвъ добитѣкъ и разрѣжатъ отъ кожата му царвули, тогава нѣма да се зарази никой или само нѣкой, а въ града дохождатъ селянитѣ да купуватъ и може не само единъ селянинъ, но много хора да се заразятъ. За това М-рството предвидѣло най-икономическото срѣдство, което унищожава заразата и въобще гниението на кожитѣ. Въ нѣкои села той се вече прилага, а въ друго не. — Така щото този правилникъ неограничава никакъ търговията. Може единъ търговецъ да купи кожи, колкото ще, но да не сѣ закупени вътрѣ въ града. Може да има сушени кожи, а пакъ да ги не държи въ града, а още по-вече да ги непродава нарѣзани на парчета. Тѣ могатъ да купятъ такива кожи, но да си я отнесатъ въ селото и тамъ да си я рѣжатъ на царвули.

**Юр. Шишковъ:** отказвамъ се.

**Списаревски:** Отказвамъ се.

**Г. Геровъ:** Отказвамъ се.

**Предсѣдатель:** Приема ли Нар. Събрание предложението на М-ра на Вжтр. Дѣла, което е формулирано, както слѣдва. (Чете го): Виждъ по-горѣ. — Само съ измѣнение на послѣдната дума вмѣсто «конфискуватъ» — «унищожаватъ». (Приема се).

**Д-ръ Цачевъ:** Относително до това, което предложихъ за 3-тѣ мѣсеци да се даде срокъ на търговцитѣ, които се занимаватъ съ подобна търговия, мисля, да имъ се даде този тримѣсеченъ срокъ, и да се счита отъ деня на приеманieto на това предложение.

**Предсѣдатель:** Приема ли Нар. Събрание да се даде 3 мѣсеченъ срокъ на търговцитѣ, които се занимаватъ съ тая търговия, отъ деня на обнародване закона? (Приема се).

При всичко, че не бѣше се турило тогава на дневенъ редъ, но бѣше се казало, че ако има врѣме ще докладватъ прошенията на прошетарната комисия. (Гласове: За 5 мин. отиди). По-добрѣ половина часъ да поработимъ.

**Докладчикъ:** (Чете): Соколъ Банковъ, бивши кметъ въ селото Парамунъ, въ 1882 г. по заповѣдъ на окр. управителъ, данѣка за тази година 1139 л. и 99 ст. предалъ на околийски секретаръ К. Михайловъ, който му се обѣщавалъ, че ще му даде расписка отъ казначейството, но той (Михайловъ) злоупотрѣбилъ тѣзи пари. Сега правителството конфискувало имуществото на С. Банковъ, за това моли Събранието да освободи конфискуваното му имущество и да накаже виновния. Мнѣнието на комисията е: да се распореди М-ра на Правосъдието за да се отсрочи продажбата на

конфискуваното имущество на просителя, а да се застави чрезъ властѣта бившия секретаръ П. Михайловъ, да заплати злоупотрѣбениѣ 1139 лева и 99 ст. Последния живѣялъ въ г. Търнъ и се занимава съ адвокатство.

**Д-ръ Цачевъ:** Заключение на комисията ми се вижда не толкова справедливо. Тука единъ кметъ, на когото се е повѣрило да събира даждия, отива да ги даде на едно лице, на което нѣма право. Той ималъ довѣрие къмъ него, а той злоупотрѣбилъ неговото довѣрие; той нѣма освѣнъ да заплати на хазната паритѣ и послѣ да ги дири отъ оногосъ, на който се е повѣрилъ, чрезъ установения въ Княжеството редъ. А не да се проважда на М-ра, за да въспре продажбата на имуществото; това не може да стане, освѣнъ чрѣзъ едно съдебно рѣшение, защото единъ изпълнителенъ листъ трѣба непременно да се изпълни. За това предлагамъ, да се приеме така: кмета, който е повѣрилъ на оногосъ, на когото не е ималъ право да повѣри, да ги заплати на хазната, а той да ги търси отъ тогосъ, на когото ги е повѣрилъ. Секретаря ако и дае чиновникъ, има особена обязанностъ, той не е казначей. Ако бѣше той лицето, на което той можеше да повѣри паритѣ, тогава Нар. Събрание можеше да направи това, което предложи г-нъ докладчикъ, но щомъ това лице е частно, слѣдователно, кмета трѣба да плати паритѣ, и подиръ да се обърне на това лице, на което ги е повѣрилъ.

**Шивачовъ:** И азъ искахъ да кажа горѣ долѣ това, което каза г-нъ Цачевъ. Именно, щомъ има едно рѣшение, което влѣзло въ законна сила на основание, на което има изпълнителенъ листъ, никоя властъ не може да спре изпълнението му, освѣнъ само съдилището, което го е издало. За това мисля, че мнѣнието на комисията е просто погрѣшно и моля докладчика да го оттегли. Що се касае до лицето, което е давало паритѣ, трѣба да знае, на кого трѣба да ги дава. Просто прощението да остане безъ послѣдствие.

**Д. Пошповъ:** Бихъ се съгласилъ съ г-на Цачева или Шивачова, ако окр. управителъ да не му е казалъ: дай ги на секретаря. Кой кметъ би отказалъ на окр. управ., ако му даде една записка? Защо да не се зематъ отъ онзи, който днесъ адвокатствува, а да се зематъ отъ единъ кметъ, който далъ на секретаря пари по заповѣдта на единъ окр. управителъ.

**Батановски:** Не знамъ, какво ще се произнесе Нар. Събрание, тъй като всѣки кметъ е отговоренъ. Повѣрилъ ги е и оставилъ ги е на секретаря и сега се казва да се зематъ отъ секретаря; но Богъ знай, тозъ секретаръ какво имущество има, може би единъ юрганъ и единъ бастунъ и повече нѣма. Да му чини давия, да си земе паритѣ.

**Д-ръ Геровъ:** Азъ щѣхъ да възража само на това, което единъ г. представителъ каза, че по заповѣдъ на окр. управителъ кмета далъ тѣзи пари, като ги е повѣрилъ на единъ секретаръ. Ми се чини, че той само тогава може да се подчини на заповѣдта на окр. управителъ или даже и на М-ра, ако въ обязанността на М-ра влизаше такава заповѣдъ. А ако е казалъ окр. управителъ: дай паритѣ на секретаря, той не трѣбаше да се подчини. Ако е далъ паритѣ кмета, и секретаря ги злоупотрѣбилъ, то кмета трѣба да бѣде отговоренъ. За това прощението да остане безъ послѣдствие. (Гласове: съгласни други: — несъгласни).

**Марко Велевъ:** Г-да представители, вие знайте нашитѣ кметове въ България колко сж способни, не сж ходили по странство да сж юристи специалисти. Този кметъ е простъ не грамотенъ, той се подчинява първо подъ старшията въ околията, послѣ на околийскій управителъ и окр. управителъ. Той не знае, дѣ седи М-ра и нашето най-високо правителство. И не можемъ да кажемъ на никого, да остане безъ послѣдствие, но да се даде подъ съдъ онзи, който е злоупотрѣбилъ. За това виноватият не може да изчезне отъ своята вина, но трѣба да се даде подъ съдъ макаръ, че кмета по послѣ да бѣде виновният. Но ние имаме кметове, които не знаятъ, що е названието кметъ. Ако има такава заповѣдъ отъ окр. управителъ, то да се даде той на съдъ, а послѣ секретаря, и да не се заповѣдва имуществото да се продава.

**Бошняковъ:** Казахъ, и г-да представителитѣ знаятъ, че кметоветѣ, които дохождатъ въ казначейството, понеже то приема до три часа, паритѣ даватъ на окр. съвѣтъ на секретаря или на окол. началникъ. Явява се единъ невежъ кметъ, който далъ пари на секретаря, а последния му далъ официална расписка, че прѣклъ тѣзи пари, за да ги внесе въ ковчежничеството. Сега, ако мнѣнието на комисията е, че трѣба секретаря да се даде подъ съдъ и да заплати злоупотрѣбениѣ пари и имуществото на невинния кметъ да се непродава, то нека да се даде на вотирание мнѣнието на комисията, и ако не се приеме да си остане безъ послѣдствие прощението.

**Дуковъ:** Не съмъ съгласенъ да си остане безъ послѣдствие, а повечето съмъ съгласенъ съ комисията, да се препрати въ М-ството на Правосъдието. Споредъ г-нъ предговоривши тъй е, да се препрати въ М-ството. Г-да предговорившиѣ казаха, кмета е отговоренъ, трѣба да плати. Най-сетнѣ излиза, че това е станало по заповѣдъ на управителя, кмета е предалъ паритѣ на секретаря, а секретаря, споредъ както е изложено въ прощението, ги е злоупотрѣ-

билъ. Сега да ли трѣба да остане невиний кметъ, който бесплатно служи, да се располага съ него управителя или секретаря. Той не е повѣрилъ на частно лице, но на чиновникъ, който со назначава съ указъ, на такъвъ ги е повѣрилъ. Заради това не съмъ на мнѣние да оставимъ човѣка да се расхожда по града, а на онзи, който слугува безъ пари, да му се продаватъ имуществата. Да се препрати въ М-ството, да се улови онзи, който е злоупотрѣбилъ и да се накаже. Желанието на нашето население е таково. Секретаря да се намѣри и да плати, за да не плати населението двоенъ данѣкъ.

**М-ръ Цанковъ:** Азъ не знаяхъ тази работа, тя е станала прѣзъ 1882 година. Истина секретаря и управителя, трѣбваше М-ството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла да испита за тази работа, въ кого е погрѣшката. Види се работата, сѣда е рѣшилъ на това основание, че кмета е длъженъ да даде на хазната паритѣ, па послѣ да си ги иска отъ оногова, който е злоупотрѣбилъ. Истина така трѣба. Най-добрѣ е, да се прати на М-ството на Правосъдието. И М-ството на Вжтр. Дѣла ще се споразумѣ съ М-ството на Правосъдието, какво трѣба да стане съ тази работа.

**Предсѣдатель:** Приема ли Нар. Събрание предложението на г-на М-ра въ отношение на това прошение?

**Дуковъ:** Да се предаде и послѣ да се представи на Нар. Събрание, да узнае резултата.

**Манафовъ:** Азъ до колкото изслушахъ било отъ докладчика, било отъ нѣкои депутати, тѣ не можахъ да наведатъ фактъ, да ли наистина управителя е заповѣдалъ на кмета, да внесе тѣзи пари, туй нито въ свидѣтелството се вижда. Значи, щомъ таквоя нѣщо се не доказва, щомъ не можахъ да се наведатъ фактове, щомъ не съществува свидѣтелство, че управителя е заповѣдалъ, да се дадатъ паритѣ на секретаря, тогазъ не разбирамъ. Ако такова нѣщо не е доказано, тогава трѣба да остане това прошение безъ послѣдствие, като не могълъ кмета да донесе свидѣтелство, че му е заповѣдано отъ управителя да остави тѣзи пари; а иначе ние всѣки день ще имаме тѣзи претенции, че на нѣкого околийски началникъ заповѣдалъ, а по нѣкого управителя и т. н.

**Предсѣдатель:** Азъ мисля, че комисията приема мнѣнието на г-на М-ра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, и ще го туря на гласуване.

**Бошнаковъ:** Мнѣнието на комисията е съгласно съ мнѣнието на г. М-ра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла; слѣдователно, да се препрати на распореджанието въ М-ството на Вжтр. Дѣла да изучи въпроса и направи потрѣбното.

**Предсѣдатель:** Приема ли Народното Събрание, да се препрати въ Министерството на Правосъдието, което въ споразумѣние съ М-ството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла да испита този въпросъ и да направи потрѣбното. Които приематъ това, да си дигнатъ ржката. (Болшинство).

**Докл. Вошняковъ (чете):** Прошение отъ семействата на падналитѣ въ Дрѣновския Манастиръ Св. Архангелъ поборници на брой 23 души отъ с. Мусина Търнов. окр. Присителитѣ като излагатъ въ прошения си, че сж бѣдни, безпомощни и че прѣзъ 1877 год. имъ билъ опростенъ децятѣка, то молятъ Н. Събрание, да имъ се опрости и за 1878 година, които децятѣкъ възлизалъ всичко на 980 л. 30 стотинки.

**М-ръ Цанковъ:** Азъ мисля, че за таквазъ работа комисията трѣбва да има сведение отъ М-ството на Финанситѣ, да ли заслужава да имъ се опрости данѣка или не. Щомъ казва М-ството на Финанситѣ, че заслужава, тогава зависи отъ Нар. Събрание, приема ли да имъ се опрости или не. А сега казвате, че Нар. Събрание приема да се опрости, и пакъ същевременно казвате, да се испроводи на М-ството на Финанситѣ, да испита въпроса. Ако Министръ види че не заслужава, тогава какво?

**Д-ръ Цачевъ:** Искамъ да кажа, че трѣбва да възложимъ на М-ра на Финанситѣ да се распореди и да испита: дѣйствително ли тѣзи семейства заслужаватъ, да се опрости този данѣкъ, и ако заслужаватъ, тогазъ да имъ се опрости.

**Секр. Шивачовъ:** Азъ именно искамъ, да се прати въ М-ството на Финанситѣ.

**Докл. Бошнаковъ:** Коммисията се предварително съгласието отъ М-ра на Финанситѣ и той се съгласи, да имъ се прости тази сума. Тия лица иматъ да даватъ единъ 20 други 30 или 10 лева които се дължатъ отъ вдовици, и молятъ да имъ се опрости. (Чете още веднажъ рѣшението на комисията): «Като му се препрати същото прошение на распореджание». Значи комисията се е споразумѣла съ М-ра на Финанситѣ по напредъ.

**М-ръ Цанковъ:** Истина, ако тия хора сж тѣй, както каза г-нъ докладчикъ и ако комисията има съгласието на М-ра на Финанситѣ; азъ съмъ съгласенъ, щомъ има съгласието на М-ра на Финанситѣ.

**Секретаръ Шивачовъ:** Именно Нар. Събрание трѣбва да чуетъ заключението на М-ра на Финанситѣ тука, или покрайней мѣрѣ да даде г-нъ М-ръ своето мнение писмено. За това да се отложи разглѣжданието на прошения за втори пѣтъ, когато М-ръ на Финанситѣ присъствува.



**Докл. Бошняковъ:** Ще успокоя г-на Шивачова, че комисията е направила това, което трѣбваше. Комисаритѣ сж се споразумели съ М-ра на Финанситѣ и ако г-нѣ Шивачовѣ нѣма довѣрие въ това, което прави комисията, то да заповѣда той да докладва. Сега да се произнесе Нар. Събрание, приема ли мнѣнието на комисията или не.

**Шивачовъ:** Азъ ще помоля г-на докладчика, да ми каже при настоящето прошение, има ли списъкъ на лицата, кой колко има да дава. Г-нѣ докладчикъ каза само, че била цѣлата сума 980 лева, кои сж тия, които има да даватъ.

**Докл. Бошняковъ:** (Чете отдѣлно лицата и суммитѣ, които дължатъ. Виджъ по горѣ.)

**Д-ръ Цачевъ:** Въпроса се разясни. Азъ не съмъ противенъ да се опроститъ, но човѣкъ, който дава толкозъ лева десетъкъ, трѣба да има 10 пхти повече произведения, за да даде десетата частъ. Ако искаме, да се даде като милостъ, това го разбирамъ, защото сж вдовици на поборници. Азъ би помолилъ г-да представителитѣ да се съгласятъ съ мене, щото да се проводи настоящето прошение въ М-вото на Финанситѣ да се испита, да ли заслужватъ да имъ се опрости този данъкъ (Гласове: съгласно).

**Председателъ:** Който приема предложението на комисията, щото данъка на тѣзи вдовици да се опрости и прошениято да се проводи въ М-вото на Финанситѣ, да си дигне ржката. (Болшинството).

**Докл. Бошняковъ:** Отношение отъ М-вото на Вжтрѣшнитѣ Дѣла съ приложение на едно прошение отъ Габровеца Христо Ивановъ Дрецовъ, който проси да му заплатятъ 1050, лева за дърва, дѣто давалъ за отопление на Габровската дружина презъ Мартъ 1878 год. Отъ справкитѣ което направило М-вото, излиза, че тогава на дружинитѣ се давали дърва отъ населението, но при трудното имъ събиране дружиний командиръ сключилъ условие съ рѣчения. Въ доказателство сж приложени документи, бумаги, свидѣтелства и пр. които доказватъ, че истина е далъ дърва. Министерскиятъ Съвѣтъ чрезъ всестранно изучаване постановилъ, да му се платятъ тѣзи 1050 лева, но окр. съвѣтъ му незаплатилъ. Праща на Нар. Събрание да потвърди това, или да го отхвърли. Споредъ мнѣнието на комисията, тая сума, която се иска за Габровеца, комисията мисли, съгласно съ Министерскиятъ Съвѣтъ да се заплати отъ държавното съкровище.

**Д-ръ Цачевъ:** Азъ искамъ да попитамъ господина докладчика, понеже ни предлага да платимъ тѣзи пари, видѣлъ ли е, да ли не е имало въ бюджета на дружината,

предвидено за отопление и освѣтление на тази дружина и какво е станало съ тѣзи пари.

**Шивачовъ:** Ако разгледаме смѣткитѣ на Военното Министерство отъ 79 год., то трѣба да стоимъ 10 години. Понеже М-рскиятъ Съвѣтъ предлага, да ги платимъ. А що се касае до неговото любопитство, може да се опредѣли особена коммисия, която да преглѣда смѣткитѣ на военнитѣ чиновници.

**Д-ръ Цачевъ:** Тукъ не е въпроса, г-нѣ Шивачовъ, за преглеждане смѣткитѣ на Военното М-ство. Тукъ е въпроса че, ако приемемъ туй, ще се поияватъ утрѣ хиляди такива. Нар. Събрание не може да приема такива нѣща. Въ бюджета е предвидена сума за отопление и освѣтление на всичкитѣ правителствени учрѣждения. Ако тази сума не е стигнала, то има законъ, споредъ който паритѣ може да се зематъ отъ економическитѣ сумми на дружината. Слѣдователно, този г. да се обърне и да си иска паритѣ отъ Габровската дружина. Тамъ сж квитанциитѣ, и споредъ тѣхъ ще му се заплати отъ економическитѣ сумми; а защо да плаща хазната?

**М-ръ Цанковъ:** Истина, когато се устройха дружинитѣ, когато стана Българската войска, тогазъ има право г-нѣ Д-ръ Цачевъ, че тѣзи дружини си имаха бюджетъ. Но тукъ работата е, че тѣ и напредъ се викаха дружини, но бѣха дружини на опѣлчението, и тогазъ тѣ земаха дърва отъ тамъ дѣто живѣяха, не само отъ Габрово но и отъ вредъ. Тогазъ още нѣмаше опредѣленъ бюджетъ.

**Дуковъ:** Оттеглямъ си думата.

**Манафовъ:** Азъ именно щѣхъ да кажа на г-на Цачева да го успокоя, защото този въпросъ се прострѣ твърдѣ дълго. На този въпросъ сж изучени всичкитѣ страни, сетнѣ е проведенъ въ М-вото на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. Г-нѣ Цачевъ трѣба да знае, че тогазъ дружинитѣ получаваха дърва отъ населението, а правителството не плащаше, та че послѣ се расплати, когато се вотираха 10-тѣхъ милиона рубли.

**Председателъ:** Полагамъ на гласоподаване мнѣнието на комисията. Които сж на мнѣние, да се приеме, да си дигнатъ ржката. (Меншество).

**Д-ръ Цачевъ:** Ищеца има квитанции и да се обърне къмъ Габровската дружина. Когато приеха имена дружини, тѣ имаха сформирована войска и доста голѣмъ бюджетъ. Да се обърне къмъ оназъ дружина, за която казва, че е получила дърва и да му се заплатятъ паритѣ.

**Манафовъ:** Ще повторя да кажа на Д-ра Цачева, че дружинитѣ тогазъ не купуваха дърва, но се даваха отъ населението. Тогавашиитѣ окрѣжни управители намѣрили тогозъ

човѣка и се съгласили да даде дърва. И въ концѣ концовъ, до днесъ не си получили паритѣ.

**Секр. Шивачовъ :** Азъ не разбирамъ, защото г-нъ Цачевъ настоява на своето предложение, когато този човѣкъ давалъ дърва, прѣзъ 1878 година, то бѣше тука още окупационната койска. Дървата се давали отъ населението, но окр. управителенъ съвѣтъ постановилъ, той да дава дърва и да си получи паритѣ. Както се види, окръжний съвѣтъ тогава се закрилъ и той не можалъ да си земе паритѣ. Тази преписка се води още отъ миналата година. Азъ мислѣхъ, че Нар. Събрание прие да му се заплати : стана неразбория въ гласоподаванието. Трѣбва да му се платятъ тѣзи пари.

**Батановски :** Презъ 78 година окр. съвѣти доставяха дърва на дружинитѣ. Това е останало незаплатено още отъ тогазъ отъ окр. съвѣти. Да се обърне съ квитанциитѣ си той къмъ тази дружина и да му се заплати отъ економически пари.

**Анневъ :** Все равно, да ли сж платили дружинитѣ или не. Но ний знаемъ, че дружинитѣ иматъ грамадни економически сумми, и Н. Събрание може да постанови, да се изпроводи въ М-ството на войната съ предложение : да се платятъ отъ економическитѣ, сумми на надлежната дружина.

**Предсѣдатель :** Приема ли се предложението на г-на Аннева? (Приема се). Който не го приема, да си дигне ржката. (Меншество).

Тѣй като стана ржсно, моля Нар. Събрание, да се произнесе, желае ли да се продължава засѣданието или не.

**Докл. Бошняковъ :** Има още три прошения и моля Н. Събрание да има търпение да ги изслуша. (Гласове : съгласни).

Прошение отъ учителката Тодора Димитрова отъ Свищовъ живуща въ Русчукъ. Въ прошениято се излага, че учителствувала презъ живота си 33 год.; сега старица около 60 г. Това се потвърдява отъ свидѣтелството ѝ, дадено отъ тамошната община, преписъ отъ което е приложенъ тука. Нѣма ни имуществва, ни поддръжка, молила по-напрѣдъ М-ството на Нар. Просвѣщение, да ѝ се даде пенсия; М-ръ ѝ отпусналъ 30 лева мѣсечно. Но тази плата за една старица, която нѣма ни дѣщеря ни синъ да е поддържа, като е недостатъчна, моли Нар. Събрание да ѝ удвои пенсията, щото да може да премине старитѣ си години по-спокойно.

Предъ видъ на заслугитѣ, които е принесла въ 33 годишното си учителствование, комисията мисли, щото да ѝ се отпуснатъ още 20 лева, тѣй щото да има пожизнена пенсия 50 лева мѣсечно. И да се даде това прошение на М-ството заедно съ документитѣ.

**Предсѣдатель :** Приема ли Нар. Събрание мнѣнието на комисията? (Приема). Моля онѣзи, които го приематъ да си дигнатъ ржката. (Болшинство). Нар. Събрание приема да се отпуснатъ тѣзи пари и да се препрати прошениято въ М-ството на Нар. Просвѣщение, за да изпълни рѣшението на Нар. Събрание.

**Докл. Бошняковъ :** Прошение отъ селото Калово Кеманларска околия, разградско окръжие, подписано и подпечатано отъ нѣколко жителитѣ на това село и положенъ селскиятъ печатъ. Явяватъ, че били 3 сахата далечъ отъ Кеманларе, а 1 отъ Разградъ, а при териториялното распределение на Княжеството били оставени къмъ Кеманларската околия. 2 пѣти подавали прошение въ Разградъ за това, но не се зело въ внимание. Молятъ Нар. Събрание, да се произнесе за присъединението имъ къмъ Разградската околия.

За този въпросъ, комисията мисли, да се върне прошение за изучаване въ М-ството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, щото, ако е справедливо да се присъединятъ къмъ Разградъ.

**М-ръ Цанковъ :** Азъ моля, както туй прошение, така и всички такива, които се отнасятъ до распределението на общинитѣ и селата, да се препращатъ въ М-ството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, защото то сега се занимава съ изучаването на работата, тѣй щото распределенията на общинитѣ, вървамъ ще има М-ството много главоболие, и то мисли да приготви единъ законопроектъ за тѣхъ, защото сега много злѣ сж распределени. Въ М-ството има прошения отъ 200 до 300 мѣста и мисля, че трѣбва да се изучатъ отъ администрацията, иначе, ако се съгласимъ да удовлетворимъ едно, трѣбва и другитѣ. Но за другитѣ не сме приготвени.

**Шивачовъ :** Мисля, че сега му е времето да напомнимъ на г-на М-ра, че туй прошение нѣма мнѣнието на окр. съвѣтъ. Но азъ знамъ, че има прошения, върху които окр. съвѣти и окр. управителъ сж си дали мнѣнието за неправилното распределение на нѣкои общини, за които, азъ мисля, че трѣбва да се произнесе Нар. Събрание, та че послѣ, да се изучи законопроектъ.

Азъ знамъ напр. Арменитѣ, Враниловци отъ махали отъ Севлиеиската околия, които сж присъединени къмъ Габровската околия и сега хората отиватъ въ Габрово, макъръ и да га искатъ да се присъединятъ на Ржбенската община Севлиеиската околия, и иматъ мнѣнието на окр. управителъ и окр. съвѣтъ.

**Д-ръ Цачевъ :** Тѣй като въпроса е относително до заявлението да се присъединятъ подъ единъ центръ и отъ думитѣ на г-на М-ра видѣхме голѣма ревностъ за урегулиране распределенията на общинитѣ, въсползувамъ се отъ слу-

чая да му напомня, че ако правителството обърне внимание на всичките тѣзи заявления, безъ да види, кои какъ трѣба да принадлежи, ще има голѣма бърхотия.

Тукъ не трѣба, г-да, заявления, а трѣба да се глѣда, коя община, къмъ кой центръ трѣба да се присѣдини, като се иматъ предъ видъ економическите условия и пр. Азъ знамъ нѣколко общини, които за да отидатъ при своя центръ, преминуватъ презъ 2, 3 други и отиватъ по-далечъ. Това защо става? Защото нѣкой ималъ воденица напр. въ Орѣховица отъ нѣкое село, и той подбужда селенитѣ, да се присѣдинятъ къмъ Разградъ, вмѣсто къмъ Търново. Напр. Търновски окръгъ има много села, които би трѣбало да се присѣдинятъ къмъ Свищовски. Тѣ бѣха аслж присѣдинени, но защото 8 чл. имъ даваше право да се обърнатъ, стана поводъ на тѣзи бърхотии.

**М-ръ Цанковъ:** Г-нъ Д-ръ Цачевъ има право, че наистина, нѣкой споредъ воденицата си, нѣкой споредъ кръчмата и незнамъ още какво си искатъ да принадлежатъ къмъ други общини. За всички тѣзъ има толкозъ прошения, постѣпили въ М-вото, гдѣто се оплакватъ, едни че центра на общината имъ билъ далечъ, други пакъ искатъ да сж къмъ друга община, нѣкои пакъ искатъ да сж къмъ друга околия и прочее. Но, азъ знамъ, че въ тѣзи нѣща има много частни интереси. Заради това на всичките отговорихъ, че този въпросъ не е оставенъ на М-ра. Споредъ конституцията, това право принадлежи на Нар. Събрание и наистина за такива работи трѣба да се остава на Нар. Събрание да ги рѣшава, защото М-ра е човѣкъ, когото може нѣкой да придума, или помоли, или пакъ да му пише нѣкой да премѣсти центра на общината, или нѣкое село да отдѣли отъ една община и да ги присѣдини къмъ друга, и тѣй да съберка. Заради това тѣзи въпроси да се оставатъ за сега въ Събрание. То ще ги рѣшава. За да рѣши добрѣ, трѣба да има добри свѣдѣния отъ М-вото, потвърдени отъ администрацията и основани на документитѣ отъ окр. съвѣти и окр. управители или М-вото, и тогава Нар. Събрание да си състави точно понятие за тѣзи работи. За туй, азъ Ви моля, всичките тѣзи прошения Нар. Събрание да не ги рѣшава сега, защото нѣмаме тия свѣдения.

**Предсѣдатель:** Приема ли Нар. Събрание, да се препрати това прошение въ М-вото на Вътрѣшнитѣ Дѣла? (Приема). Който не приема, да си дигне ржката. (Никой не дига).

**Докл. Бошнаковъ (чете):** Промение отъ Габровеца Райча Попповъ. Просителя явява, че преди 1852 г. билъ

забѣгналъ въ Влашко преслѣдванъ отъ тогавашното правителство; че за освобождението на нашето отечество при разни обстоятелства въ разни врѣмена и случаи е подпомагалъ дѣйствиата на народнитѣ поборници, до послѣдната 1877-8 г. войната, като жертвувалъ и послѣдната си копейка.

Въ доказателство на всичко това прилага съ завѣрентъ отъ Габровската община преписъ на слѣдующитѣ документи

1) Свидѣтелство отъ Българския революционенъ комитетъ, въ което се ясно вижда, че Р. Попповъ е подарилъ изъ веднжжъ 2500 австр. жълтици на комитета; 2) свидѣтелство отъ Букурешкия Български владика и отъ първенцитѣ тамъ Българе, които подвърдяватъ, че Р. Попповъ освѣнъ горѣпоменжитѣ 2500 жълтици е жертвувалъ и повече за организацията на бунтовническите чети, които се проваждахъ отъ храбритѣ Български войводи Х. Димитра и Ст. Караджата, както и убитии въ сражението Райчевъ братъ, офицера Ванката; 3) свидѣтелство подписано съ около 60-70 подписа на Българскитѣ опълченци и бивши възстаници отъ разни градове изъ България, които потвърдятъ направенитѣ жертви отъ Р. Попповъ. Моли Нар. Събрание, да му отпусне една пенсия за да препитава 8-тѣхъ си невѣзрастни дѣца, и да ги въспитава правителството, като подрастятъ, понеже той не притѣжавалъ имущества и билъ около 55 годишенъ.

Предъ видъ на заслугитѣ и жертвитѣ, които е направилъ г-нъ Райчо Попповъ; предъ видъ на положението, въ което се намира днесъ, комисията мисли, да му се опредѣли по-жизнена пенсия 200 лева на мѣсеца и да се въспитатъ на правителственно иждивѣние дѣтицата му, когато дойдатъ на възраст. Комисията прие това, защото подобни поборници сж твърдѣ рѣдко и трѣба да се възнаграждаватъ.

**Шивачовъ:** Азъ познавамъ лично просителя. Много отъ г-да представителитѣ го познаватъ и вѣрвамъ, че всички сж убѣдени, че той е оказалъ голѣма полза за освобождението на отечеството ни. Безъ да продължавамъ по-нататкъ, като имаме предъ видъ, че плащаме и на други нѣкои по 250 лева на мѣс. пожизнена пенсия, както на Панайотъ Хитовъ и Илю войвода, предлагамъ на Нар. Събрание да приеме, щото на просители Райчо Попповъ да се отпуснатъ 3000 лева ежегодна пенсия и въ сжщо врѣме, правителството да издържа неговитѣ малолѣтни дѣца на правителственъ счетъ. Съ това ще покажемъ, че знаемъ да цѣнимъ заслугитѣ на нашитѣ хора, които сж заслужили на отечеството ни.

**Анневъ:** И азъ имамъ честта да познавамъ този човѣкъ отъ близо, че той е единъ отъ първитѣ основатели, на коммитета, който се стараеше да положи почвата за нашето бждѣнно освобождение, и е земалъ въ всичкитѣ политически движение най-живо участие, нравствено и материално. Заради това предлагамъ, да му се даде по-вече, отъ колкото е намѣрила за добръ комисията; именно предлагамъ да му опредѣлимъ 300 лева мѣсячно.

**Манафовъ:** Азъ не искамъ толкозъ обширно да говоря за г-на Райчо Поппова, за когото самитѣ документи, които сж тука, ясно показватъ, че той е жертвувалъ, жертвувалъ казвамъ, и самото си положение. Единъ човѣкъ може да се покаже на другитѣ, че е заслужилъ, когато е жертвувалъ самото си положение. Истина, че никой, когато прави такава жертва не чака възнаграждение; но неговото положение, неговото семейство го принуждава да дохожда тука и да иска помощта на днешното правителство съ обръщанieto си къмъ Нар. Събрание. Заради това, казвамъ, че преголѣмитѣ жертви, които направилъ, жертви казвамъ, отъ пари, налични пари е давалъ, нека Нар. Събрание приеме, да му се опредѣли 3000 лева по жизнена пенсия на година и да приеме, што неговитѣ дѣца да се учатъ на правителствени разности.

**Геровъ:** Азъ мисля, че тукъ да не познава г-нъ Райчо Поппова нѣкой отъ г-да представителитѣ, е твърдѣ рѣдко, Слѣдователно, по-вечето го познаватъ. Но дѣлата на г-на Райчо Поппова, всѣкому сж познати. Туй, което е направилъ той, малцина сж отъ нашитѣ, които би го направили. Заради това не искамъ, да се продължава по-нататъкъ, а се присъединявамъ къмъ г-на Шивачова, да му се даде пожизнена пенсия отъ 3000 лева и дѣцата му да се учатъ на правителственъ счетъ.

**Дуковъ:** Азъ този човѣкъ го познавамъ отъ 1879 г. отъ когато ми е и приятель. Всѣки ще си припомни това, дѣто се е говорило за него. Най-сетнѣ, като имахъ честта да чуя и свидѣтелствата, не остава друго, освѣнъ да се присъединя къмъ мнѣнието на комисията, която е предвидела една пенсия, както виждаме, не малка. Наистина 3000 лева не сж много, но тукъ комисията казва, че неговитѣ малолѣтни дѣца ще се поддържатъ отъ правителството, т. е. ще ги поддържае, до дѣто се изучатъ. Слѣдователно, когато тѣзи дѣца се образуватъ на правителственъ счетъ, мисля, че съ 200 лева на мѣс. не може да се препитаватъ. Азъ мисля, че той нѣма да се оскърби и ще се благодари и съ тѣзи 200 лева.

А послѣ, когато просителя види, че му сж малко, готови сме всѣкога да му прибавимъ. А сега Нар. Събрание, ако приеме 3000 л. съгласенъ съмъ.

**Докл. Бошняковъ:** Истина, като докладчикъ на комисията азъ исказахъ нейното мнѣние; но и частно, като членъ на Н. Събрание, присъединявамъ се къмъ г-да представителитѣ, защото г-да, г-нъ Райчо Попповъ е заслужилъ. Отъ друга страна като е многочисленно неговото семейство, то да му се опредѣлятъ 3000 л. пожизнена пенсия и да се въспитаватъ дѣцата му на правителственъ счетъ. (Гласове: Съгласни).

**Председателъ:** Приема ли се предложението на г-на Бошнякова? (Приема се). Който го не приема, да си дигне ржката. (Никой не вдига).

Отношение № 4125 ноемвр. 12, отъ М-то на Нар. Просвѣщение съ приложение прошенieto на Елинския подданныкъ Орифей Попповъ, който билъ цѣненъ за учителъ въ с. Бяла Варненски окръгъ, за което М-то иска разрѣшението на Нар. Събрание да го приеме на общинска служба. Съгласно 66 чл. отъ Конституцията, комисията е на мнѣние, што Орфей Попповъ да се приеме на общинска служба, за което да се оведоми М-ството на Просвѣщението.

**Д-ръ Цачевъ:** Държавна ли служба иска.

**Бошняковъ:** Не!

**Д-ръ Цачевъ:** Общинска ли служба иска?

**Бошняковъ:** Да!

**Д-ръ Цачевъ:** Въ общината ли да служи?

**Анневъ:** Какви сж тия разговори!

**Бошняковъ:** Да! Искане да бжде учителъ въ България, Варненско окръжие, а е Гръцки подданныкъ.

**М-ръ Молловъ:** Споредъ 66 чл. отъ конституцията, никой чуждъ подданныкъ нѣма право да приеме държавна или общинска служба безъ позволение на Нар. Събрание. Има мнозина, които искатъ служба, но азъ ще се съобразявамъ съ този чл. на конституцията. Заради това, моля Нар. Събрание, да приеме това прошение, што Орфей Попповъ да има право да зима само общинска служба, а не държавна. Ако и да е Гръцки подданныкъ, той притѣжава всички качества за учителъ, знае официалний языкъ, на който се е училъ въ Пловдивската Българска Гимназия.

**Попповъ:** Желателно би било, што г-нъ докладчика, както и г-нъ М-ра да ни кажатъ, каква е тая школа, въ която ще учителствува просителя и да ли тази община е представила на М-ството програмата си и дали М-ството се е съгласило съ програмата ѝ.

**М-ръ Молловъ :** Той иска общинска служба. Всичките общински училища се ръководят от една програма, издадена от М-ството и потвърдена от Н. Събрание. Ако училището е безъ класове и има само 3 отдѣления, то се преподава по програмата на М-вото, и преподаването ще става на гръцки езикъ, споредъ програмата; но при това ще се преподава и български. Той знае добръ български, ако и да е Гръкъ; тамошния инспекторъ го препоръчва много добръ. Той обещава, че ще се покорява на мѣстните закони и ще се съобразява съ програмата на народните училища.

**Манафовъ :** Въобще азъ съмъ противъ да се приематъ чужди подданици на служба, и мисля, че не трѣба да се приематъ нито учители, нито инженери, нито и каквито да били. Единъ пътъ прося Народното Събрание, да даде край да се не експлоатира нашата страна. Всѣкой дохожда и търси у насъ поминъкъ. Ний трѣба да се водимъ по туй начало: да се изчистимъ отъ чужденците единъ пътъ, защото нѣма да дочака главата ни добро.

**Дуковъ :** Това което каза г-нъ Манафовъ много е добро, нъ малко късно ще бѣде. Него да оставимъ на страна. Да дойдемъ на прѣдмета си за това училище, което е въ село Бѣла въ Варненския окръгъ, попита се на какъвъ езикъ ще се преподава. Селото Бѣла е населено просто отъ Гърци или Гагаузи, и тѣ не знаятъ Български: на десетъ едно разбиратъ. За това тѣ искатъ да се учатъ на Гръцки. Тукъ работата е, да има равенство и религията непокажната, всѣкой да се учи на езика си. Разбира се, задължително е официалния езикъ, нъ това сетивъ ще дойде. Тосъ чловѣкъ като ще бѣде учителъ а е чуждъ поданикъ, трѣба да мине презъ Народното Събрание, и г-нъ М-ръ на Просвѣщението се съгласява да се приеме. Сега тосъ чловѣкъ като знае Български езикъ и се задължава да преподава Български езикъ въ това село ще преподава и онѣзи хора приематъ да се учатъ Български, тогава да се приеме на общественна служба. И ако той не преподава Български езикъ, има тамъ инспекторъ, който ще се распореди да узнае Министерството. За сега да се приеме. (Гласове: Прието).

**Предсѣдателъ :** Приема ли Нар. Събрание . . . (Думата има г-нъ Манафовъ).

**Манафовъ :** Азъ знамъ, че много пъти правителството зема чиновници, нъ по нѣкоя специалностъ. Колкото за учители, въ България, слава Богу намѣрватъ се. Дѣто ще бѣде единъ Гръкъ чуждо поданикъ, да бѣде единъ Българинъ, пакъ да го познаватъ и по-отблиза и да го познаватъ какъвъ е. Азъ пакъ повтарямъ, и казвамъ, че трѣбва да избѣгваме

отъ чужденците, защото ако тукъ се оказва право, ний трѣбва да хвърлимъ трънъ на този пътъ и да не може да се преминава.

**Шивачовъ :** Нѣмамъ противъ приемането или неприемането на този чуждъ поданикъ; тукъ понеже му е мѣстото, ще споменжъ че Народното Събрание да помоли всичките Министри, щото за всички чужди поданици въ Княжеството да се представи списъкъ на Нар. Събрание, за да се потвърдатъ съгласно съ 66 членъ отъ конституцията.

**Попповъ :** Азъ не знамъ тѣзи хора като искатъ на гръцки езикъ да учатъ можемъ ли на сила да имъ дадемъ български езикъ. Тѣ сж Гърци и искатъ да учатъ на гръцки езикъ какъ ще имъ припаятствуваме?

**Анневъ :** Отъ резолюцията, която М-ството на Просвѣщението е дало на пробата му, вижда се че този човѣкъ е добъръ; нъ като службата му не е нѣкоя особна специалностъ, не разбирамъ защо той да се приеме за учителъ, когато на неговото мѣсто би могълъ да заеме единъ Българинъ. Заради това прошение то да остане безъ послѣдствие, и въ онова училище да се настане български учителъ.

**Геровъ :** Господинъ Поповъ каза, че тѣзи хора били Гърци. Азъ мисля че има Гърци български поданици и могатъ да фанатъ за учителъ нѣкого отъ тѣхъ. Ако имъ трѣбва официаленъ езикъ, сами ще се научатъ. Ако щатъ и на драндабурски да се учатъ.

**М-ръ Балабановъ :** Г-да! Тѣй като това прошение се отнася до М-рството на Просвѣщението и нашия колежъ г-нъ М-ра на Просвѣщението го поддържа, азъ считамъ за длъжностъ, като членъ отъ правителството, да му дойджъ на помощъ въ този случай. Защото, г-да, правителството е една единица и единъ колежъ не може да се раздѣля отъ колега си въ ония предложения, които ставатъ при Н. Събрание.

Въпроса се види маловаженъ, но азъ имамъ честъ да ви кажа, че има въпроси, които, ако и маловажни, иматъ въ сжщностъ доста голѣма важностъ и Нар. Събрание, при разрѣшението имъ, не трѣба да се увлича, може бити, отъ нѣкои минали въспоминания, или отъ нѣкои съображения, които да нѣматъ всѣкога мѣстото си.

Какъвъ е въпроса тукъ, г-да представители? — Единъ чуждъ поданикъ, еленски поданикъ, който по какви причини незная, подпадналъ въ Пловдивъ и тамъ свършилъ наукитъ си въ една българска гимназия; изучилъ български езикъ, както го сж изучили и всичките българчета, които сж учили въ Пловдивъ; но като гръцки, еленски поданикъ, той е ималъ и това преимущество, да знае и матерния си гръцки езикъ. Можемъ да имаме каквито обичае

съображения и мнѣния върху гръцкиятъ языкъ, но онова, г-да, което не можемъ да отречемъ, то е, че ако въ Княжеството, въ Българското Княжество се намѣри нѣкой жгълъ, дѣто 5—6 души отъ нѣкое селце или градецъ поискатъ да се учатъ на български, това нѣщо е отъ ония, които не могатъ да се откажатъ. Тѣй сѣщо е и въ тозъ случай, толкозъ повече, че тозъ учителъ, който ще преподава гръцки, доказва, че знае и българскиятъ языкъ и че ще преподава на сичките ученици даже, както гръцки, така и български языкъ. Мене ми се чини, че не трѣба да отбѣгваме отъ такива случаи, ами трѣба да се ползуваме.

Г-да представители! Намъ днеска, като свободни граждани на свободна България, ни се налага това. Въобразете си, ако въ Сърбската или Ромѣнската камера, когато сме имали въ ония страни нѣкои малки общини и сме пращали въ Букурещъ или Плоещъ наши Българи, които не сѣ били ромѣнски подданици, но сѣ били турски подданици, сме ги пращали да учатъ нашитѣ братия, които сѣ били далечъ отъ отечеството, какво би станало, ако въ Ромѣнската камера биха казали: нека намиратъ Ромѣнецъ или ромѣнски подданикъ. Мене ми се чини, г-да, че едно такова повѣдение би ни огорчило твърдѣ много. Азъ не подигамъ въпросъ да зная: има ли Гърци или нѣма въ Княжеството? Но положението ми налага да кажа, че преди сичко ние трѣба да бъдемъ справедливи и да припознаваме хората за такива, каквито се изказватъ да сѣ.

Нѣмало тукъ каже Гърци. Може да нѣма най-послѣ, или имало нѣкои села, но не били Гърци, а гагаузе. Отъ друга страна обаче, почитаемиятъ провадийскитъ депутатъ г. Дуковъ каза, че имало. Даже и балчикскитъ депутатъ г-нъ Поповъ и самъ каза, че селото е населено отъ такива людие, които приказватъ гръцки. Най-послѣ, каквото и да е произхождението имъ, гагаузско, гръцко, българско или хайхаруско, то е единъ въпросъ, който ще остане на онѣзи, които се занимаватъ съ етнографията.

Азъ мисля, ако откажемъ на тия хора да се учатъ на онзи языкъ, на който желаятъ, ние съ това, не само че не ще направимъ никому услуга, но ще покажемъ напротивъ, че сме слаби, ще покажемъ, че макаръ да притѣжаваме всичката си независимостъ, при всичката хвалба, която изказватъ къмъ Българското Княжество, ние ще покажемъ, че въ едно село, като се преподава гръцки языкъ, ще се опропасти Българското Княжество.

Ме се чини, че Нар. Събрание, нѣма да приеме тая теория, а ще приеме прошениято, което е проведено отъ нашия колега, г-на М-ра на Просвѣщението.

**Предсѣдателъ:** Приема ли Нар. Събрание мнѣнието на г-на Бошнакова, относительно прошениято на Орфея Поповъ? (Приема). Който го приема да сѣ дигне ржката. (Болшинство).

**Докл. Бошнаковъ:** Нѣма повече. Има още три, но при докладването трѣба да присѣтствува и г-нъ Министра на Финансите.

**Предсѣдателъ:** Моля, да опредѣлитъ дневий редъ за идущето засѣдание. Сега разгледването въпроса за пожаритѣ, ще остане за тогава, когато се приготви отъ комисията новъ законопроектъ. На първъ дневенъ редъ ще стои запитването на г-на Янева до М-ра на Финансите; послѣ законопроекта за горитѣ и доклада на прошегартната комисия.

**Бобчевъ:** Отъ моя страна имамъ едно предложение за лова, и ще го предложа въ Нар. Събрание. (Гласове: Има вече законъ!) Зная, че има законъ, но искамъ да предложа, да се намали таксата за позволителнитѣ билети.

**Предсѣдателъ:** Когато се разгледва внесения отъ М-вото на Общ. Сгради законопроектъ, който ще се напечата и раздаде на депутатитѣ, тогава можете да направите предложението си.

**Бобчевъ:** Имамъ и едно запитване къмъ г-на М-ра на Финансите.

**Предсѣдателъ:** Туря се на дневний редъ и едно запитване на г-на Бобчева, къмъ г-на М-ра на Финансите.

**Г. Геровъ:** И азъ имамъ двѣ запитвания къмъ г-на М-ра на Финансите, а именно, едното е по бюджета а другото за солта.

**Анневъ:** Моля, да се турятъ на дневний редъ слѣдующитѣ мои запитвания, предложения законопроектъ и пр.

1) Запитване къмъ г-на Министра на Финансите, за влашката соль (Гласове: Има друго подобно на него)! То е съвсѣмъ отъ другъ характеръ.

2) Запитване къмъ Военния М-ръ, относительно българскитѣ офицери, които сѣ прикомандирани въ рускитѣ полкове.

3) Запитване къмъ г-на М-ра Предсѣдателя върху съгласието станало между руския пратеникъ Полковника Каулбарса и нашето правителство.

4) Запитване къмъ г-на Предсѣдателя на Мин. Свѣтътъ, относительно Варненско-Руссенската желѣзница.

5) Запитване къмъ г-на М-ра на Просвѣщението за Държавната Печатница.

6) Предложение, за прегледване смѣткитѣ на сичките военни покупки, начиная отъ врѣмето на Генерала Паренсова до днесъ.

7) Предложение за урегулиране екзархийскитѣ работи възъ основание на Императорскій ферманъ отъ 1870 год.

8) Законопроектъ за санитарното устройство на Княжеството, и 9) Запитване къмъ г-на М-ра на Външнитѣ Дѣла, относително распискитѣ, които сж се давали отъ Ромѣнски войски на разни български граждани.

**Председателъ:** Г-нъ Анневъ! Относително законопроекта за санитарното устройство на Княжеството, трѣбва да се съобразите съ распореджанията на Правилникъ и да го представите на бюрото, за да се погрижи да го напечата и раздаде на г-да депутатитѣ.

**Списаревски:** Азъ бихъ желалъ, да ми яви г-нъ председателъ на Министерскій Съвѣтъ, приготвилъ ли е отговора на моята интерпелация, и ако не е приготвилъ и не може сега да ми отговори, то кога ще ми отговори?

**М-ръ Цанковъ:** Слѣдъ нѣколко дена ще отговори.

**Списаревски:** И този денъ ми казахте слѣдъ нѣколко дена.

**М-ръ Цанковъ:** Когато ми се каза, че има такъва интерпелация; тогава ви казахъ, че ще отговори слѣдъ нѣколко дена, защото такъва работа не е твърдѣ лесна.

**Списаревски:** Не може ли приблизително да ми се каже кога?

**М-ръ Цанковъ:** И азъ незная, кога ще мож да ви отговоря.

**Шивачовъ:** Азъ мисля, да не настоява г-нъ Списаревски толкова, като че свѣта ще пропадне, ако се не отговори на неговата интерпелация.

**Списаревски:** То е твърдѣ важно нѣщо. За васъ може да нѣма никакво значение, но за мене има, защото тука се касае до конституцията. Престѣпление на конституцията е туй, — моля ви се.

**М-ръ Балабановъ:** Тѣй като запитването е до цѣлтъ Министерскій Съвѣтъ, разумѣва се, че сички смѣ отговорни предъ Нар. Събрание по това запитване, за това земамъ думата. Разумѣва се, че не може да се отговори днеска, тѣй като самъ председателя на Министерскій Съвѣтъ каза, че ще отговори подиръ нѣколко врѣме.

Азъ искамъ, г-да представители, само да забѣлѣжа, че ако народнитѣ представители иматъ право да отпиратъ разни запитвания къмъ министритѣ, то министритѣ споредъ самата конституция и споредъ правилникитѣ, които има тука, иматъ право да поискатъ срокъ и срокъ кѣсъ или дълтъ — и твърдѣ дълтъ даже — за да отговорятъ на нѣкои запитвания. Азъ не знаа, да ли правилника, който се е приелъ, е тѣй неудаченъ по въпроса за запитванията; но мене ми се е случвало тукъ много пѣти да слу-

шамъ изброяванието просто на нѣкои запитвания, върху разни въпроси. Дохожда слѣдъ това запитването; и тогава като не знае министра, какво да отговори, разумѣва се, ще иска срокъ. Въпроса сега тукъ е, за колко врѣме трѣба да бѣде тозъ срокъ. Именно тѣзи двѣ думи привождамъ на г-на Списаревски. Азъ, г-да, и тука ще кажа едно нѣщо за разяснение.

У насъ, както и на всѣкъдѣ, дѣто има конституция, има властъ законодателна, има и властъ изпълнителна; и ние тогава ще трѣгнемъ по-добрѣ въ пѣтия на нашето добро устройство, ако знаемъ нашитѣ правдини и обязанности. Ако отъ една страна, Събранието знае и се проникне отъ чюветвото, че има право да прави закони и запитвания, то отъ друга страна трѣбва да припознае безспорното право на изпълнителната властъ, — която е министерството — да изпълнява тия закони, които се правятъ отъ Нар. Събрание, а пакъ на запитванията да отговори тогава, когато тази изпълнителна властъ счете за нужно и намѣри, че е готова да отговори по такъвъ начинъ, по който да може наистина да се удовлетвори и тѣй наречената законодателна властъ — Нар. Събрание.

Мене ми се чини, че запитванията неставатъ да се удовлетвори минутно едно чюветво на депутатитѣ, но съ намѣрение да се удовлетвори една справедлива, една основателна нужда. Слѣдователно, колкото за сроковетѣ, които изпълнителната властъ, или министерството земя отъ Народ. Събрание, за да отговори на нѣкои запитвания, тѣ сж срокове, които неможтъ да се опредѣлятъ отъ Нар. Събрание. Горко на онази изпълнителна властъ, която ще се намѣри предъ едно народно представителство, което ще ѝ казва, че днеска искамъ да ми отговоришъ. Изпълнителната властъ може да има причини, да не отговаря днесъ или утрѣ, или даже да отговори въ идущата сесия; и законодателната властъ, ако съзнава своитѣ законодателни права, тя би се намѣсила въ изпълнителната властъ, щомъ да иска да наложи срокъ.

Г-да представители! Говоря така не за друго, но защото искамъ еднажъ за всегда да Ви кажа — отъ името на изпълнителната властъ — че не така се практикува конституционитѣ режимъ, къмъ който сички се придържате твърдѣ яко. За това, нека г-нъ Списаревски има търпение; щомъ министритѣ — изпълнителната властъ — му казва, че ще му се отговори, да има търпение, а не да иска срокъ; защото иначе министритѣ ще минѣтъ на законодателната властъ, а пакъ законодателната или представителитѣ — ще замѣстатъ изпълнителната властъ. Мене ми се чини, че



такъва бъркотия, никой отъ Васъ не ще си позволи да допусне. (Ржкоплескания).

**Председателъ:** Тъй като дневний редъ на идущето заседание . . . Думата има г-нъ Батановски.

**Батановски:** Преди отлаганieto на заседанията, помните, че избрахме една комисия, за да преглѣда смѣтките на М-вото на Общитѣ Сгради: че тая комисия видѣла ли е смѣтката и кога ще ги представи на Събранието; че ако ги не е видѣла, кога ще ги глѣда и кога ще ни представи докладъ?

**Анневъ:** Миналитѣ денѣе и г-нъ Яневъ запита по този въпросъ, но Нар. Събрание замълча и премина къмъ другъ въпросъ. Азъ отъ страна на комисията, имамъ честь да обявя на Нар. Събрание, че комисията е разглѣдала и изучила онова, което е могла и колкото е могла, да свърши въ 40 дни, и азъ моля Нар. Събрание да се произнесе: да се печата ли доклада ни по тия смѣтки или не?

**Дуковъ:** Като каза г-нъ Анневъ, ще кажа, че и азъ имамъ едно запитване, но разбира се, че не ще искамъ срокъ. Азъ като глѣдамъ краткото врѣме; като глѣдамъ, че се наредиха много запитвания, които сж по-дълги и отъ Шивачовия законопроектъ за пожаритѣ, не знай подиръ, колко врѣме ще имъ се отговори и кога ще се разискватъ тия за-

питвания. Тогава значи, че бюджета ще остане да го разискваме, както всеѣки пътъ.

А колкото за комисията на Общитѣ Сгради, азъ бихъ помолилъ г-на Батановски, да остане този въпросъ за сегѣ висящъ. Този въпросъ е единъ общеполѣзенъ интересъ, който никога неизгнива. Ако и сега да сж преглѣдани смѣтките, не може сега да се разискватъ. Зарадъ туй, да останатъ пакъ висящи.

Друго, ще предложи на Нар. Събрание, да имаме утрѣ заседание, защото врѣмето е късо. (Гласове: Не можемъ да заседаваме!). Ако ли най-сетнѣ не заседаваме, тогава остава да молимъ бюдж. комисия баремъ тя да заседава и да се занимае съ бюджета; защото има нѣща, които могатъ да се изоставятъ, но бюджета не може да се остави. Ще моля г-на Батановски, да не ни занимава съ комисията за Общитѣ Сгради, защото ни оставатъ само 12 заседания.

**Председателъ:** Моля г-на Батановски да подигне този въпросъ въ идущето заседание. (Батановски се съгласява).

Тъй като дневний редъ за идущето заседание се опредѣли, обявявамъ днешното заседание закрито. Идущето заседание ще стане въ четвъртъкъ на 2 часа послѣ пладнѣ.

(Конецъ въ 6 часа 30 минути).

**Председателъ:** **Д. Грековъ.**

**Подпредседателъ:** **Иванъ Симеоновъ.**

**Секретаръ:** **Н. Шивачовъ.**

**Директоръ на Стенографическото Бюро:** **А. Безеншекъ.**